

ЛЕМКІВСЬКИЙ НАРОДНИЙ КАЛЕНДАР

1994

Бібліотека Лемківщини 10

**НАРОДНИЙ
ЛЕМКІВСЬКИЙ
КАЛЕНДАР
1994**

Львів
Видавництво
"Край"
1994

ББК

Н

Виданий старанням і на кошти Фундації дослідження Лемківщини у Львові та Комітету церкви святих Володимира і Ольги у Шевченківському гаю.

Упорядкування І. Д. Красовського

Н ————— Без оголошення

93

© Іван Красовський,
упорядкування,
1993

ББК
Н

СЛОВО ДО ЧИТАЧІВ

ПЕРЕДАЄМО НА РУКИ ШАНОВНИХ ЧИТАЧІВ ПЕРШИЙ НАШ "ЛЕМКІВСЬКИЙ КАЛЕНДАР". ПЕРЕПРОШУЄМО, ЩО ДОХОДИТЬ ДО ЧИТАЧА З ДЕЯКИМ ЗАПІЗНЕННЯМ. ВПЛИНУЛИ НА ЦЕ І ВИДАВНИЧІ ТРУДНОЩІ, І КОШТИ, І НЕДОСТАТНІЙ ЩЕ НАШ ДОСВІД.

ХОЧЕМО ВІДЗНАЧИТИ, ЩО ФУНДАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕМКІВЩИНИ У ЛЬВОВІ ПОРІВНЯНО МОЛОДА /ДВА РОКИ/, АЛЕ МАЄ ВЖЕ ГАРНИЙ ДОРОБОК. ЗБУДОВАНА ЛЕМКІВСЬКА ЦЕРКВА СВЯТИХ ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ, СТВОРЕНА ЕКСПОЗИЦІЯ МУЗЕЮ ІСТОРІЇ І КУЛЬТУРИ ЛЕМКІВ, ОРГАНІЗОВАНО ДВІ ВИСТАВКИ /1991, 1993/ ЛЕМКІВСЬКОГО МИСТЕЦТВА, ВИДАНО ЗА ТОЙ КОРОТКИЙ ЧАС ДЕСЯТЬ КНИЖОК "БІБЛІОТЕКИ ЛЕМКІВЩИНИ".

ВІДДАЮЧИ У ВАШІ РУКИ ЮВІЛЕЙНУ, ДЕСЯТУ КНИЖКУ, СЕРДЕЧНО ВІТАЄМО ВАС З НАГОДИ НОВОГО 1994 РОКУ, БАЖАЄМО ВАМ ЩАСТЯ, ДОБРОГО ЗДОРОВ'Я, УСПІХІВ У ПРАЦІ ТА ЖИТТІ.

НЕХАЙ ДОБРА ДОЛЯ НЕ ЗАБУВАЄ СТЕЖКИ ДО ВАШИХ ХАТ.

Правління ФДЛ у Львові.
Комітет церкви святих Володимира і Ольги.

Фундація дослідження Лемківщини у Львові
до цього часу видала (з серії "Бібліотека
Лемківщини") такі видання:

1. Хто ми, лемки..., авт. І. Красовський, Д. Солинко (Львів, 1991).
2. Тільки з рідним народом, авт. І. Красовський (Львів, 1992)
3. Бескиди, зб. поезій В. Барни (Тернопіль, 1992)
4. Прізвища галицьких лемків у XVIII ст. авт. І. Красовський (Львів, 1993)
5. Доля Лемківщини, авт. І. Олснич (Львів, 1993)
6. До земляків за океан, авт. І. Красовський (Львів, 1993)
7. Лемківська молитва, зб. поезій В. Хомика (Львів, 1993)
8. Та не чужинцем є я Україні, зб. поезій М. Ковальського з Канади (Львів, 1993)
9. Лемківщина в творчості Василя Мадзеляна, альбом грав'юр (Львів, 1994)
10. Лемківський народний календар на 1994 рік (Львів, 1994)

Згадані книжки можна придбати у Львівському музеї народної архітектури та побуту.

Правління ФДЛ.

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЕНДАР НА 1994 РІК

СІЧЕНЬ

1	19	С Боніфатія мч.
2	20	Н 30. Нед. перед Різдвам, Отців. Гл. 5, Єв. 8.
3	21	П Юліянії мчц.
4	22	В Анастасії влкмцц.
5	23	С 10 мучеників у Криті
6	24	Ч Навеч. Різдва Хр. (піст), Євгенії.
7	25	П Різдво Христове.
8	26	С Соб. Пр. Богород., Йос. Обр.
9	27	Н 31. Нед. по Різді, Стефана. Гл. 6, Єв. 9.
10	28	П Мучеників у Нікомидії.
11	29	В Дітей убитих у Вифлємі.
12	30	С Анісії мчц.
13	31	Ч Меланії прп.
14	1	П Обріз. ГНІХ, Василя Вел.
15	2	С Сильвестра, папи Рим.
16	3	Н 32. Нед. перед Богоявл., Гордія, Гл.7, Єв. 10.
17	4	П Собор 70 Апостолів.
18	5	В Навеч. Богоявл. (піст), Міхея.
19	6	С Богоявлення Господнє.
20	7	Ч + Собор Івана Хрестителя.
21	8	П Юрія, Єміліяна, Домініки, прпп.
22	9	С Полієвкта мч.
23	10	Н По Богоявл., Маркіяна, Гл. 8, Єв. 11.
24	11	П + Теодозія Вел. прп.
25	12	В Татіяни мчц.
26	13	С Єрмила і Стратоніка мчц.
27	14	Ч Отців у Синаї, Ніни.
28	15	П Павла Тив., Івана Кушн.
29	16	С Поклін оковам св. Петра.
30	17	Н + Антонія Вел. прп., Гл. 1, Єв. 1.
31	18	П Атаназія і Кирила свтт.

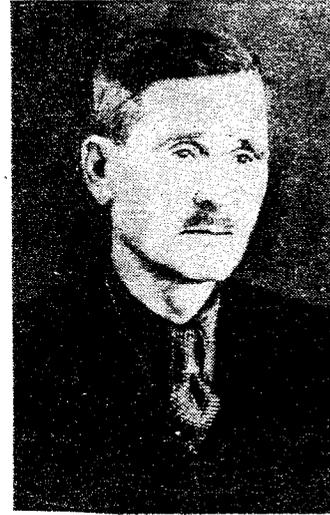

Ізабела Ковальська-Всчорек. Різдво.

З нагоди Свят Різдва Христового і Нового Року
Сердечні поздоровлення засилають Правління ФДЛ
Комітет церкви святих Володимира і Ольги

ЛЮТИЙ

1	19	В Макарія прп.
2	20	С +Свтимія Вел.прп.
3	21	Ч Максима ісп., Євгенія мч.
4	22	П Тимотея ап., Анастасія прпмч.
5	23	С Климентія свщмч.
6	24	Н Ксенії прп., Гл.2, Єв.2.
7	25	П +Григорія Богослова.
8	26	В Ксенофонта, Марії, Аркадія.
9	27	С +Перен. мощ. Ів. Золотоустого.
10	28	Ч Єфрема прп.
11	29	П Перен. мощ. Ігнатія Богоносця.
12	30	С Трьох Святителів.
13	31	Н Кира й Івана мчч., Гл. 3, Єв. 3.
14	1	П Трифона мч.
15	2	В Стрітєння Господнє.
16	3	С Симсона й Анни прор.
17	4	Ч Ісидора прп.
18	5	П Агафії мчц.
19	6	С Вукола прп.
20	7	Н Митаря і Фарисея, Гл. 4, Єв. 4.
21	8	П Теодора Стратилата мч.
22	9	В Никифора мч.
23	10	С Харлампія мч.
24	11	Ч Власія свщмч.
25	12	П Мелетія свт.
26	13	С Мартиніяна прп.
27	14	Н Блудн. сина, +Кирила, Гл. 5, Єв. 5.
28	15	П Онисима ап.

ІВАН РУСЕНКО

Народився 1890 р. в с. Красна поблизу м. Коросна. Після закінчення гімназії в Н.Санчі від 1922 р. вчителював. У 1945 р. переселився в Україну, вчителював у с. Королівка на Тернопільщині, де і помер 10 січня 1960 р.

Написав низку віршів, в яких оспівував рідні Карпати, сценічний твір "Вертеп у Карпатах". Вірші друкувалися в газ. "Карпатська Русь" /США/, тижневику "Наше слово" /Варшава/. Відомий також як народний маляр, автор картин, сценічних декорацій.

Стиснув землю мороз сильний
Під ногами дзвонит.
Ледом ріки замурував-
Най Бог оборонит.

Зимне сонце через гору
До села зазерат
Всьо ся криє, де лем може,
Зимі ніхто не рад.

Кус з полудня сонце зашло,
А змерк скорим кроком
Потихоньки иде в село
І сів за потоком.

Пхат ся силом студін до хиж
Зо сін і зо двору
А з калениц сивий димок
Витягат ся вгору.

Вшитки пхают ся ку пецу
І стари, і діти,
Докладают дров до огня,
Жсби ся оґріти.

Тихо всяди, лем ліс тріскат,
А зьвізди ся ярят,
А през вікна оген блискат,
Де вечерю варят.

А дітиска коло пеца
Чекают вечері
"Хвала Богу — гварит мама—
Юж кипят компери".

БЕРЕЗЕНЬ

1	16	В Памфіла, Валентія і ін. мчч.
2	17	С Теодора тирона влкмч.
3	18	Ч Льва, папи Рим.
4	19	П Архипа ап.
5	20	С Суб. заупокійна, Льва еп. Кат.
6	21	Н М'ясопусна, Тимотея, Гл. 6, Єв. 6.
7	22	П Знайд. мощ. мчч. в Євгенії.
8	23	В Полікарпа, еп. Смирн.
9	24	С +1-е і 2-е знайд. Голови Ів. Хр.
10	25	Ч Тарасія свт.
11	26	П Порфирія свт.
12	27	С Прокопія Декап. ісп.
13	28	Н Сиропусна, Василя, Гл. 7, Єв. 7.
14	1	П Поч. Вел. посту, Євдокії.
15	2	В Теодота свщмч., Богдана.
16	3	С Євтропія, Клеоніка, Василіска.
17	4	Ч Герасима прп.
18	5	П Конона мч.
19	6	С 42 мчч. Аморійських.
20	7	Н І Вел. п., Василя, Єфрема, Гл. 8, Єв. 8.
21	8	П Теофілакта прп.
22	9	В +40 мчч. в Севаст. озері.
23	10	С Кіндрата мч., Галини.
24	11	Ч Софронія, патр. Єрус.
25	12	П Григорія папи Рим., Теофана.
26	13	С Перенес. мощів Никифора свт.
27	14	Н Вел. п., Венедикта, Гл. 1, Єв. 9.
28	15	П Агапія і 7-ох мчч.
29	16	В Савина і Папи мчч.
30	17	С Олексія прп.
31	18	Ч Кирила свт., аеп. Єрус.

Василь Хомик

ЛЕМКІВСЬКА МОЛИТВА

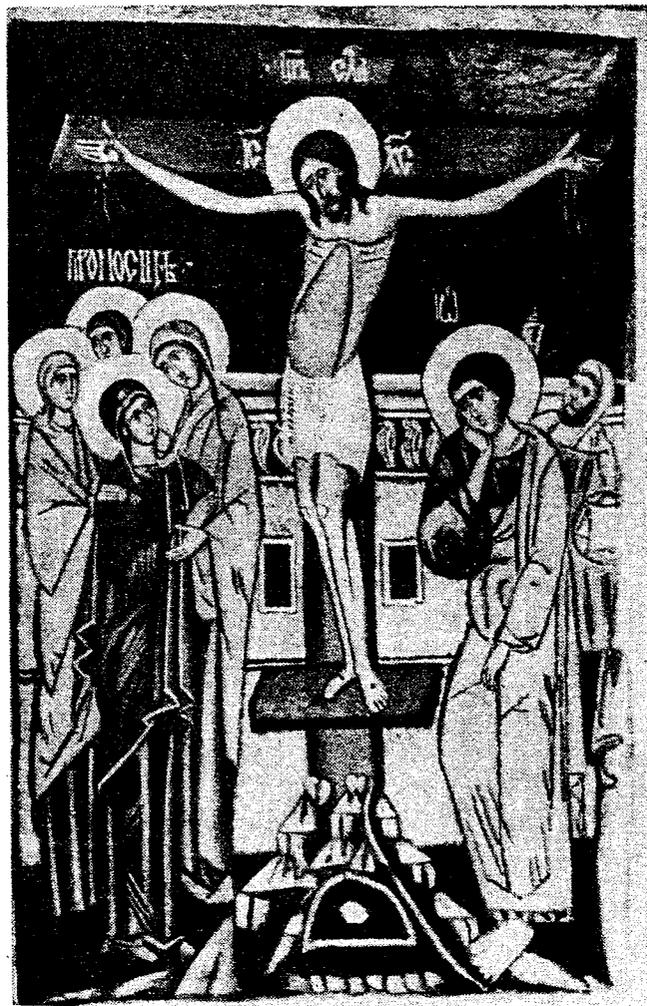
О, сохрани нас, Боже милій,
Од огня, мору і війни,
Священні прадідів могили,
Хати і храми сохрани.

І дай зело нам на спожиток
А всі хвороби одберни,
І душі наших милих діток
Од злої скверни сохрани.

Тебе благаєм кожду днину:
Порви загради з днів війни,
Верни нас в рідну Лемківщину,
І самотність сохрани!

КВІТЕНЬ

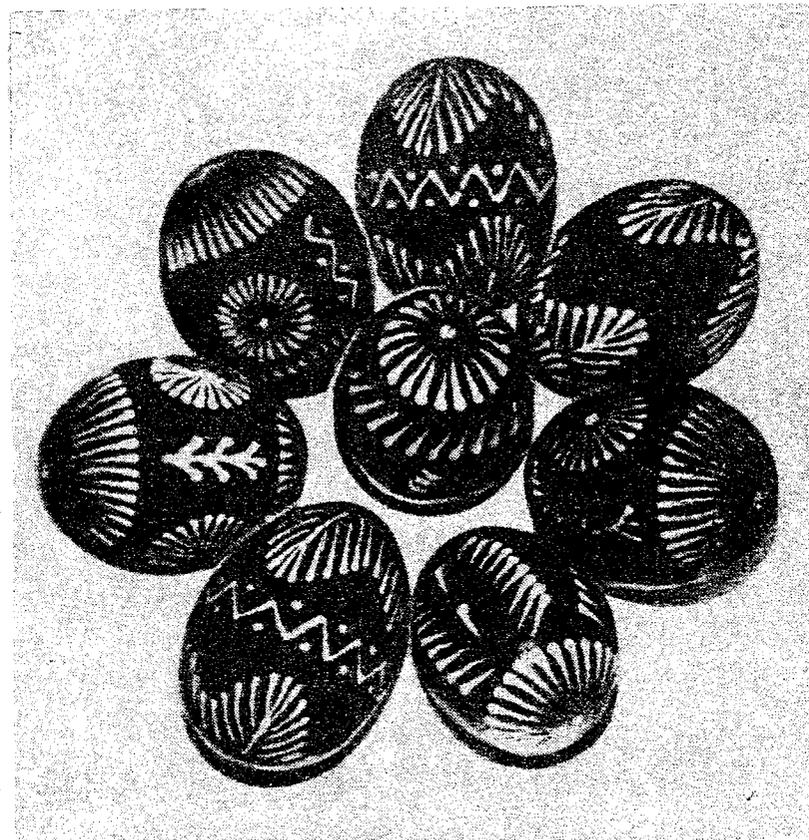
1	19	П Хризантина і Дарії мчч.
2	20	С Світлани мчц.
3	21	Н 3, Хрестопоклонна, Гл. 2, Єв. 10.
4	22	П Василя пресв.
5	23	В Никона прпмч., Лідії мчц.
6	24	С Захарії і Якова прпп., Артемона.
7	25	Ч Благовіщення Пр. Д. Марії.
8	26	П Собор Арх. Гавриїла
9	27	С Матрони Сол., Мотрі
10	28	Н 4 Нед. п., Іларіона, Гл. 3, Єв. 11.
11	29	П Марка і Кирила мчч.
12	30	В Івана Ліств. прп.
13	31	С Іпатія чудотв., поклони
14	1	Ч Марії Єгиптянки.
15	2	П Тита прп.
16	3	С Суб. акафістова, Микити.
17	4	Н 5 Нед. п., Йосифа, Юрія, Гл. 4, Єв. 1.
18	5	П Теодула і Агатопода мчч.
19	6	В +Методія ап.
20	7	С Серапіона прп.
21	8	Ч Іродіона, Агава та ін.
22	9	П Євсихія мч.
23	10	С Лазарева суб., Терентія, Макс.
24	11	Н Квітна, Антипи, Гл. 5, Єв. 2.
25	12	П Василя ісп.
26	13	В Артемона свщмч.
27	14	С Мартина, папи Рим.
28	15	Ч Вел. четвер /страсті/, Аристарха.
29	16	П Вел. п'ятн. /плащаниця/.
30	17	С Вел. суб., Симеона свщмч.

Розп'яття, с. Рихвальд XV ст.

ТРАВЕНЬ

1	18	Н Воскресіння Христове.
2	19	П Світлий пон., Івана Стар.
3	20	В Світлий вівт., Теодора Трих.
4	21	С Януарія та ін. мчч.
5	22	Ч Теодора Сикеота, Віталія.
6	23	П +Юрія Великомученика, Олександри.
7	24	С Сави Стратилата мч.
8	25	Н Томина, +Марка ап., Гл. 1, Єв. 1
9	26	П Василя свщмч.
10	27	В Симеона свщмч., Стефана прп.
11	28	С Ясона і Сосипатра, Максима.
12	29	Ч 9 мчч. у Кизиці.
13	30	П +Якова ап.
14	1	С Єремії прор., Тамари.
15	2	Н Мироносиць, Атанасія, Гл. 2, Єв. 3.
16	3	П +Теодозія Печерського.
17	4	В Пелагії примчч., Моніки.
18	5	С Ірини мчч., Ярини.
19	6	Ч Йова Многострадального.
20	7	П Поява Чесн. Хреста, Акакія.
21	8	С +Івана Богослова ап., Арсенія.
22	9	Н Розсл., +Пер. м. св. Мик., Гл. 3, Єв. 4.
23	10	П +Симона Зилога ап.
24	11	В +Кирила і Methodія, Мокія.
25	12	С Сер. перепол., Єпіфанія, Германа.
26	13	Ч Гликерії мчц.
27	14	П Ісидора мч.
28	15	С Пахомія Вел. прп.
29	16	Н Самарянки, Теодора, Гл. 4, Єв. 7.
30	17	П Андроніка ап., Юнії св.
31	18	В Теодота, Петра, Діонісія мчч.

З НАГОДИ СВЯТ
СВІТЛОГО ВОСКРЕСІННЯ ІСУСА ХРИСТА
СЕРДЕЧНО ПОЗДОРОВЛЯЄМО НАШИХ ЧИТАЧІВ,
БАЖАЄМО ЇМ НА ВСЕ ЖИТТЯ
ЩАСЛИВОЇ ВЕСНИ

Правління ФДЛ
Церковний комітет
Музейна рада

ЧЕРВЕНЬ

1	19	С Патрикія свщмч.
2	20	Ч Талалея ап.
3	21	П +Костянтина й Олени.
4	22	С Василиска мч.
5	23	Н Сліпородж., Михаїла, Гл. 5, Єв. 8.
6	24	П Симеона Дивногорця.
7	25	В +З-знайд. голови Ів. Хр.
8	26	С Карпа ап.
9	27	Ч Вознесіння Господне.
10	28	П Микити прп.
11	29	С Теодосії прпмчц.
12	30	Н Св. Отців, Ісаакія, Гл. 6, Св. 10.
13	31	П Єрма ап., Єрмія мч.
14	1	В Юстина мч., Агапита прп.
15	2	Ч Никифора ісп.
16	3	Ч Лукиліяна мч.
17	4	П Митрофана свт.
18	5	С Суб. заупокійна, Доротея.
19	6	Н Зісл. Св. Д., П'ятдес., Гл. 7, Єв. 9.
20	7	П Святого Духа, Пресв. Тройці.
21	8	В Теодора Стратилата.
22	9	С Кирила асп. Олександр.
23	10	Ч Тимотея свщмч.
24	11	П +Вартоломея і Варнави апп.
25	12	С Онуфрія прп.
26	13	Н Всіх святих, Акилини, Гл. 8, Єв. 1.
27	14	П Поч. Петр. посту, Єлисея.
28	15	В Амаса прор., Єроніма прп.
29	16	С Тихона еп.
30	17	Ч +Пресв. Євхар. /на нед./.

Спас-учитель, с. Милик XV ст.

ЛИПЕНЬ

1	18	П Леонтія мч.
2	19	С +Юди ап.
3	20	Н 2 зісл. Св. Д., Методія, Гл. 1, Єв. 2
4	21	П Юліяна мч.
5	22	В Євсевія свщмч.
5	23	С Агрипини мчц., Горпини.
7	24	Ч Різдво Івана Хрестителя.
8	25	П +Христа Чоловіколюбця.
9	26	С +Сострад. Пресв. Богородиці.
10	27	Н 3. Самсона прп., Гл. 2, Єв. 3
11	28	П Кира Івана мчч.
12	29	В Апостолів Петра і Павла.
13	30	С +Собор 12 апп.
14	1	Ч Косми і Дам'яна безсрібн.
15	2	П +Полож. ризи Пр. Богородиці.
16	3	С Якинта мч., Анатолія прп.
17	4	Н 4. Андрія Крит., Марти, Гл. 3, Єв. 4.
18	5	П +Атанасія Атонського.
19	6	В Сісоя прп.
20	7	С Томи й Акакія прпп.
21	8	Ч Прокопія влкмч.
22	9	П Панкратія свщмч.
23	10	С +Антонія Печерського.
24	11	Н 5. Бл. Ольги, Євфимії, Гл. 4, Єв. 5.
25	12	П Прокла, Іларія, Федора мчч.
26	13	В Собор Арх. Гавриїла, Стефана.
27	14	С Акили і Прискили апп.
28	15	Ч +Св. Володимира Великого.
29	16	П Атеногена свщмч.
30	17	С Марини влкммчц., Богдана.
31	18	Н Якинта й Еміліяна, Гл. 5, Єв. 6.

Царські Врата XV ст. [?], с. Балутянка, Сяліцького повіту

СЕРПЕНЬ

1	19	П Макрини прп.
2	20	В +Св. пророка Іллі.
3	21	С Єзекїїла прор., Симсона прп.
4	22	Ч Марії Магдалини.
5	23	П Трофима і Теофіла мчч.
6	24	С +Бориса і Гліба, Христини.
7	25	Н 7.+Успення св. Анни, Гл. 6, Єв. 7.
8	26	П Ермолая свщмч., Мирослави.
9	27	В +Пантелеймона, Климента.
10	28	С Прохора, Никанора апп.
11	29	Ч Калиніка, Серафими мчч.
12	30	П Сили, Силуана, Андроника.
13	31	С Євдокима праведного.
14	1	Н 8.+Пох. Ч. Хр., Поч. спас. посту. Гл. 7, Єв.8.
15	2	П Стефана, папи Рим.
16	3	В Ісаакія, Далманта, Фавста.
17	4	С Євдокії прпмч., 7 мчч. Ефсс.
18	5	Ч Євстигнія мч.
19	6	П Преображення Господис.
20	7	С Дометія прпмч.
21	8	Н 9. Єміліяна, Омеляна, Гл. 8, Єв. 9.
22	9	П +Матвія ап.
23	10	В Лаврентія мч.
24	11	С Євпла мч.
25	12	Ч Фотія і Анникити мчч.
26	13	П Максима ісп.
27	14	С +Перен. мощів Теодозія Печ.
28	15	Н 10. Успення Пресв. Богор., Гл. 1, Єв. 10.
29	16	П Нерукотв. Образа ГНІХ.
30	17	В Мирона мч.
31	18	С Флора і Лавра мчч.

Юрій Зміборець.
Ікона із Здвиження. Друга полов. XV ст.

ВЕРЕСЕНЬ

1	19	Ч Андрія мч.
2	20	П Самуїла прор.
3	21	С Тадея ап., Васси мчц.
4	22	Н 11. Агатоніка, Боголіпа, Гл. 2, Єв. 11.
5	23	П Лупа мч., Іриңея свщмч.
6	24	В Євтиха свщмч.
7	25	С Тита і Вартоломея апи.
8	26	Ч Андріяна і Наталії мчц.
9	27	П Пімена прп.
10	28	С Мойсея прп., Августина еп.
11	29	Н 12+Усікн.Гол.Ів.Хр./піст/, Гл.3, Єв.1.
12	30	П Олександра, Івана, Павла.
13	31	В +Полож.Пояса Пр.Богородиці.
14	1	С +Новий церк.рік, Симсона прп.
15	2	Ч Маманта мч.
16	3	П Антима свщмч., Теоктиста.
17	4	С Вавили, Мойсея Боговидця.
18	5	Н 13.Захарії, Єлисавети, Гл.4, Єв.2.
19	6	П Чудо Арх.Михаїла, Євдоксії.
20	7	В Созонта мч.
21	8	С Різдво Пресв.Богородиці.
22	9	Ч Йоакима і Анни правв.
23	10	П Минодори та ін.мчцц.
24	11	С Теодори Олександрійської.
25	12	Н 14.Автонома свщмч., Гл.5, Єв.3.
26	13	П Корнилія сотника
27	14	В Воздв. Чесн.Хреста /піст/.
28	15	С Микити влкмч.
29	16	Ч Євфимії влкмч.
30	17	П Софії, Віри, Надії, Любові.

Різдво Марії. с. Ванівка, XV ст.

ЖОВТЕНЬ

1	18	С Євменія прп.
2	19	Н 15.Трофима, Савватія, Гл.6. Єв.4.
3	20	П Свстахія влкмч., Михайла мч.
4	21	В Кіндрата ап.
5	22	С Йони прор., Фьки свщмч.
6	23	Ч Зачаття св. Ів.Хрестителя.
7	24	П Теклі первомчч.
8	25	С Євфросинії прп.
9	26	Н 16.+Івана Богослова, Гл.7, Єв.5.
10	27	П Калистрата мч., Ніла прп.
11	28	В +Харитона ісп., В'ячеслава кн.
12	29	С Киріяка самітника.
13	30	Ч Григорія свщмч., сп.Вірм.
14	1	П Покров Пресв. Богородиці.
15	2	С Кипріяна свщмч., Юстини мчч.
16	3	Н 17.Діонісія Ареоп., Гл.8, Єв.6.
17	4	П Єротєя свщмч.
18	5	В Харитини мчч., Яреми.
19	6	С +Св. ап. Томи Близн.
20	7	Ч Сергія і Вакха мчч.
21	8	П Пелагії прп.
22	9	С +Св. ап. Якова Алф.
23	10	Н 18.Євлампія, Євлампії. Гл.1. Єв.7.
24	11	П Филипа дяк., Теофана ісп.
25	12	В Косми Святоградця прп.
26	13	С Карпа та ін. мчч.
27	14	Ч Параскевії Терн., Назарія мч.
28	15	П Євтимія прп., Лукіяна мч.
29	16	С Лонгіна сотника мч.
30	17	Н 19. Осїї, Андрія, Глв.2, Єв.8.
31	18	П Св. ап. і св.Луки.

Кузьма і Дем'ян, с. Тилич XV ст.

ЛИСТОПАД

1	19	В Йоїла прор., Уара мч.
2	20	С Артемія влкмч.
3	21	Ч Іларіона Всл.прп.
4	22	П Аверкія чудотворця.
5	23	С +Якова ап.
6	24	Н 20.Арети мч., Гл.3, Єв.9.
7	25	П Маркіяна і Мартирія мчч.
8	26	В Дмитрія Солунського влкмч.
9	27	С Нестора мч.
10	28	Ч +Параскеви П'яти.6 Терентія мч.
11	29	П Анастасію Рим. мчц.
12	30	С Зиновія і Зиновії мчч.
13	31	Н 21.Стахія мч., Гл.4, Єв.10.
14	1	П Косми і Дам'яна безсрібників.
15	2	В Акиндина та ін.мчч.
16	3	С Акепсима, Йосифа мчч.
17	4	Ч Йоанікія, Никандра мчч.
18	5	П Галактіона і Єпістимії мчч.
19	6	С Павла ісп.
20	7	Н 22.33 мчч. в Мелітіне, Гл.5, Єв.11.
21	8	П Собор Архистр. Михаїла.
22	9	В Матрони, Теоктисти прпп.
23	10	С Ореста мч., Ераста, Олімпа апп.
24	11	Ч Теодора Студита, Віктора мч.
25	12	П +Св.Йоасафата свщмч.
26	13	С +Св.Івана Золотоустого.
27	14	Н 23.+Св.ап.Филипа, Гл.6, Єв.1.
28	15	П Поч. Різдв. посту, Гурія мч.
29	16	В +Ап. і св.Матся.
30	17	С Григорія свт.

*Архангел Михаїл,
деталь з ікони, с. Дальова, XV ст.*

ГРУДЕНЬ

1	18	Ч Прмаса, Платона мчч.
2	19	П Авдія прор., Варлаама мч.
3	20	С Григорія прп., Прокла свт.
4	21	Н Вхід у хр.Пресв.Богор., Гл.7, Єв.2.
5	22	П Филимона, Архипа апт.
6	23	В Амфілохія, Григорія свтт.
7	24	С Катерини влкмц., Меркурія.
8	25	Ч Климента папи Рим., Петра.
9	26	П Аліпія стовпника.
10	27	С Якова Перс., влкмч.
11	28	Н 25.Стефана мч.6 Гл.8, Єв.3.
12	29	П Парамона мч.
13	30	В +Св.ап.Андрія Первозв.
14	1	С Наума прор.
15	2	Ч Авакума прор.
16	3	П Софронії прор.
17	4	С Варвари мчц., Івана Дамаск.
18	5	Н 26+Сави Освящ., Гл.1, Єв.4.
19	6	П Миколая чудотворця.
20	7	В Амвросія сп.
21	8	С Потапія прп.
22	9	Ч Неп.Зач.Д.М., св.Анни.
23	10	П Мини, Ермогена мчч.
24	11	С Даниїла Стовпника прп.
25	12	Н 27.Спиридона прп., Гл.2, Єв.5.
26	13	П +Ореста, Євгенія, Євстратія.
27	14	В Тирса, Левкія, Филимона мчч.
28	15	С Павла прп., Стефана свт.
29	16	Ч Аггея прор.
30	17	П Даниїла прор., Ананії.
31	18	С Севастіяна мч.

*Покладення в труну Миколи.
Деталь ікони "Св. Микола з життєм",
Горлиці, кінець XV ст.*

ІСТОРИЧНИЙ КАЛЕНДАР

С І Ч Е Н Ь

- 2.1903 нар. в с. Ростайне, Гриб. ЮЛІАН ТАРНОВИЧ — видний громад. діяч, історик Лемківщини, автор "Люстрованої історії Лемківщини" /1936/ і багатьох ін. /28.09.1977 в Торонто/.
- 3.1843 нар. у с. Смерсковець, Ясл. ЮЛІАН ПЕЛЕСШ — др. богослов'я, сп. Перемишльський /10.04.1896/.
- 6.1917 нар. у Межилабірцях, Сл. ІВАН ПРОКІПЧАК — письменник /26.02.1991/.
- 7.1837 нар. в с. Тарнавці, Сян. ВАСИЛЬ ЧЕРНЕЦЬКИЙ — краєзнавець, історик /05.04.1900/.
- 10.1960 пом. у с. Королівка, Терн. ІВАН РУСЕНКО — поет і маляр /1890, с. Красна, Кор/.
- 11.1893 нар. у с. Порошкове, Зак. АВГУСТИН ШТЕФАН — учений, державний і громад. діяч /04.09.1986 США/.
- 17.1664 страчений в Мушині ДМИТРО ЛИТВИН — ватажок лемківських збіянків /1630 с. Брунари/.
- 18.1850 нар. у с. Списька Суліна, Бард. ЮЛІЙ СТАВРОВСЬКИЙ — письменник /27.03.1899/.
- 20.1990 створено Союз русинів-українців Чехо-Словаччини /СРУЧС/ що замінив КСУТ.
- 23.1912 вийшов перший ном. газ. "Підгірський Дзвін" у Сяноці /ост. 18-й у жовтні 1912, Н. Санч/.
- 23.1923 нар. у с. Фльоринка ГРИГОРІЙ ПЕЦУХ — скульптор і різьбяр.
- 29.1477 пом. ГРИГОРІЙ З СЯНОКА — учений-філософ /1406/.
- 29.1871 нар. в с. Лішня, Сян. ІВАН ФИЛИПЧАК — письменник, автор ряду праць про Лемківщину /21.10.1945, Сибір/.
- 30.1894 помер АНАТОЛІЙ КРАЛИЦЬКИЙ — закарпатський письменник, дослідник історії, етнографії, фольклору українців /у т. ч. лемків/ Закарпаття.

Л Ю Т И Й

- 14.1894 нар. в с. Вапсине СИМЕОН ПИЖ — редактор, громад. діяч, один з керівників "Лемко-Союзу" в США /10.06.1957/.
- 18.1921 нар. в с. Вілька, Сян. ВАСИЛЬ ОДРЕХІВСЬКИЙ — скульптор, засл. діяч мистецтв України.
- 22.1814 нар. ОСКАР КОЛЬБЕРГ — польськ. етнограф, фольклорист /с. Опочно, РП/ — автор праць "Русь Карпацька", "Саноцке-Кросьненське" /03.06.1890/.
- 25.1968 засновано Союз русинів і українців Хорватії.
- 27.1910 нар. в с. Осій. Зак. ФЕДІР ПОТУШНЯК — письменник /12.02.1960/.

Б Е Р Е З Е Н Ь

- 1.1883 нар. в с. Синява, Сян. ГРИГОРІЙ ГАНУЛЯК — письменник /29.08.1945 Сянік/.
- 1.1916 нар. в с. Вербовець, Терн. АНТІН СЕРЕДНИЦЬКИЙ — письменник, автор оповідань, популяризатор матеріалів про Лемківщину в "Українських календарях" /Варшава/.
- 3.1903 нар. в с. Розділля АННА ДРАГАН — нар. лемк. співачка /08.12.1986 Борислав/.
- 5.1911 нар. у с. Стежниця. Ліськ. МИХАЙЛО ЧЕРЕШНІОВСЬКИЙ — скульптор і різьбяр у США.
- 15.1838 нар. у с. Сускове, Зак. ІВАН СИЛЬВАЙ — письменник "будитель" /13.02.1904/.
- 15.1939 проголошення самостійності Карпатської України.
- 15.1940 нар. в с. Синява, Сян. БОГДАН КОРВАЧ — пост /04.03.1984, Калуш/.
- 21.1922 нар. в с. Балутянка, Сян. ВАСИЛЬ ШАЛАЙДА — видний лемк. різьбяр /21.06.1978, Одеса/.
- 24.1973 створено Об'єднання Лемків Канади.
- 25.1871 нар. в Будапешті ІГОР ГРАБАР — мистецтвознавець, живописець, пох. з лемків Закарпаття /16.05.1960/.

- 30.1873 нар. в с. Нова Весь ВАСИЛЬ МАСЦЮХ — сп. апост. адміністратор Лемківщини /12.03.1936/.
- 30.1880 нар. у Львові ЯРОСЛАВ ЯРОСЛАВЕНКО — композитор і популяризатор лемківських пісень /26.06.1958/.

К В І Т Е Н Ь

- 1.1913 нар. в с.Бехерів, Бард. ФЕДІР ЛАЗОРИК — видний письменник /04.07.1969/.
- 3.1925 нар. в с. Вапenne ІВАН ЖЕЛЕМ — письменник /06.09.1988 Львів/.
- 5.1959 заснований у с. Лошнів, Терн. О. Крицаком перший в Україні лемківський хор.
- 9.1922 нар. у Межилабірцях, Слов. ІВАН МАЦИНСЬКИЙ — видний поет, автор поезій про Лемківщину /04.03.1987/.
- 11.1923 нар. у с. Мисцова ВАСИЛЬ КІТИК — геолог, член-кор. АН України /24.07.1984 Львів/.
- 11.1929 нар. у Межилабірцях АННА ГАЛЧАК — письменниця на лемк. діалекті /04.01.1990/.
- 12.1785 оголошено Декрет імпер. Йосифа II про створення Поземельного Кадастру /Йосифінська метрика 1785-88/, що охоплює також лемківські села.
- 12.1923 нар. в с. Красна, Коросно, ОРЕСТ ЗІЛИНСЬКИЙ — вчений-філолог, дослідник Лемківщини /14.07.1976/.
- 13.1896 нар. у Львові ЛЕВ ГЕЦ — художник-академік /16.12.1971 Краків/.
- 18.1896 нар. у с. Вороблик Кор. ОРЕСТ ТУРКОВСЬКИЙ — композитор, професор у США /28.02.1973/.
- 20.1989 створено "Стоваришіння лемків" у Лігниці, РП.
- 23.1897 нар. у с. Волове, Зак. ВАСИЛЬ ГРЕНДЖА ДОНСЬКИЙ — письменник /28.11.1974/.
- 23.1885 нар. у с. Вілька, Сян. МИХАЙЛО ОРИСИК — найвизн. лемк. різьбяр /17.03.1946 с. Гутисько, Терн/.
- 23.1923 нар. в с. Конюшівка, Він. ВАСИЛЬ ЗЕМЛЯК

/Вацик/ — письменник, автор кн. про лемків "Зелені Млини" /17.03.1977/.

- 24.1803 нар. в с. Тополі, Зак. ОЛЕКСАНДР ДУХНОВИЧ — письменник "будитель" /30.03.1865/.
- 26.1846 нар. у Белзі ІВАН ВЕРХРАТСЬКИЙ — дослідник мови, фольклору лемків, автор кн. "Про говір галицьких лемків", 1902. /29.11.1919/.
- 29.1875 нар. в с. Новосілки, Перем. МОДЕСТ МЕНЦИНСЬКИЙ — співак лемк. походження /11.12.1935/.

Т Р А В Е Н Ь

- 9.1871 нар. у с. Велеснів, Терн. ВОЛОДИМИР ГНАТЮК — учений, етнограф, фольклорист, дослідник життя зак. лемків /06.10.1926/.
- 12.1990 засновано Союз русинів і українців Югославії.
- 15.1848 скасування панщини в Галичині.
- 15.1945 трагічно загинув на Тернопільщині ІВАН ОРИСИК — талановитий різьбяр-лемко /нар. 1910 р. с. Вілька/.
- 16.1970 пом. у Львові ЙОСИП ЗВІРИК — педагог, громад. діяч. /нар. 1896 р. с. Костарівці, Сян/.
- 16.1991 засновано у Львові об'єднання "Бібліотека Лемківщини".
- 19.1914 нар. в с. Кам'яна, НС. НЕСТОР ЖИЛИЧ — поет /06.02.1989, Львів/.
- 22.1889 нар. в с. Красна ІВАН ЗІЛИНСЬКИЙ — дослідник лемк. говірки /21.04.1952/.
- 22.1926. пом. ВАСИЛЬ ЯВОРСЬКИЙ — видний громад. діяч на Лемківщині /нар. 1854 с. Явора, Турк/.
- 22-24.1990 пров. у Львові Перший міжнародний "Круглий стіл" лемківських учених і культ. діячів.
- 24.1654 страчений у Мушині АНДРІЙ САВКА — популярний ватажок лемк. збійників /н. 1619/.
- 27.1910 нар. в Пжевсорську, РП РОМАН РЕЙНФУСС — професор етнограф, автор численних праць про

Лемківщину.

27.1920 нар. в с. Прибишів, Сян. ТЕОДОР ГУЛА — громад. діяч на еміграції /05.10.1986, США/.

Ч Е Р В Е Н Ь

6.1895 нар. в с. Поворозник, НС. НИКИФОР ДРОВНЯК — славний лемк. маляр-примітивіст /10.10.1968, Криниця/.

6.1919 нар. в Свиднику ЮРІЙ ЦИМБОРА — диригент, драматург, композитор, автор зб. лемк. пісень /02.10.1989/.

6.1936 відбувся Перший з'їзд Організації Оборони Лемківщини. Філадельфія, США.

6-7.1992 відбувся Перший Всеукраїнський конгрес лемків у Тернополі.

7.1903 нар. в Шаків, РП ЗДІСЛАВ ШТІБЕР — професор, польськ. славіст, мовознавець, дослідник діал. лемків /12.10.1980/.

10.1884 нар. у с. Бохрож ФЛОРІАН ЗАПЛЕТАЛ — чеськ. дослідник лемківської культури, автор кількох статей /17.10.1969/.

11.1933 у Пряшеві відкрито пам'ятник О. Духновичу.

15.1956 у Варшаві почала виходити газ. "Наше слово".

17.1925 у Пряшеві засновано Руський Дім.

21.1932 початок повстання селян Ліського і Сяницького повітів на Лемківщині.

25.1886 нар. у Львові ІВАН КРИП'ЯКЕВИЧ — історик, академік, автор праць також про Лемківщину /21.04.1967/.

Л И П Е Н Ь

2.1885 нар. в Бережанах ФРАНЦ КОКОВСЬКИЙ — письменник, автор багатьох літ. і публіцистичних праць про Лемківщину /в т. ч. повість "За землю", 09.09.1940/.

8.1988 створено у Львові суспільно-культурне товариство "Лемківщина".

12.1883 помер ІВАН БІРЕЦЬКИЙ — перший фольклорист Лемківщини /нар. 1814, с. Кальниця/.

15.1015 пом. ВОЛОДИМИР ВЕЛИКИЙ — київський князь, який у 992-993 рр. об'єднав землі теп. Лемківщини з Київською Руссю.

15.1990 відкрито Музей лемківського побуту в с. Команча, Сян.

17.1871 нар. в с. Ходовичі, Стр. ФІЛАРЕТ КОЛЕССА — композитор, музикознавець, фольклорист, академік, автор зб. "Пісні галицьких лемків", 1929 /03.03.1947/.

19.1846 нар. в с. Лінинці Малі, Ст. Самб. ПЕТРО ЛІНИНСЬКИЙ — громад. діяч на Західній Лемківщині /18.08.1914/.

19.1925 нар. в с. Красна МИХАЙЛО ДЗІНДЗЬО — фольклорист, автор багатьох статей про культуру лемків /08.08.1993 Борислав/.

22.1963 відкрито пам'ятник лемківським бійцям проти фашизму в Устю Руським /автор проекту Г. Пецух/.

25.1493 загинув ФЕДІР ГЛАВАТА — відважний борець проти панцизняного гніту на Пряшівщині.

27.1843 нар. у Верховлі Всл. ВОЛОДИМИР ХИЛЯК — письменник, автор численних повістей з життя лемків /25.06.1893, Літинія, Дрог/.

27.1913 нар. в Сяноці АДАМ ФАСТНАХТ — польськ. науковець, історик Сяницької землі /16.02.1987, Вроцлав/.

С Е Р П Е Н Ь

1.1843 нар. у с. Висова МАТВІЙ АСТРЯБ — історик і громад. діяч /18.01.1925/.

1.1914 початок Першої світової війни.

5.1912 нар. в с. Ждня, Горл. ТРОХИМ ШЕВЧИК — географ, автор карти "Лемківщина" /01.07.1979, Львів/.

- 7.1906 нар. в с. Кийов, Слов. ДЕЗИДЕРІЙ МИЛИЙ — видний художник, автор творів про лемків /01.09.1971/.
- 11.1894 нар. в с. Вороблик Кор. СТЕПАН ПЕЛЬЦ — один із засновників "Комітету Допомоги Лемківщини" в США /25.05.1987, Нью-Йорк/.
- 12.1983 в Устю Руськім відбулася Перша лемківська "Ватра".
- 13.1894 нар. в Кам'янці-Бузькій, Льв. ВОЛОДИМИР ПАНЬКІВ — автор кількох праць про різьбярство лемків /05.06.1980, Львів/.
- 14.1886 нар. в с. Костарівці, Сян. МИХАЙЛО СОБОЛЕВСЬКИЙ — збирач фольклору, автор зб. "Лемківські співанки", 1967 /15.02.1969 Львів/.
- 14.1926 нар. у с. Фльоринка ОЛЕКСАНДР ДУБЕЦЬ — сл. Перемисьльсько-Санчівський Адам з осідком у Сяноці.
- 20.1968 розпочато будівництво Музею культури лемків у с. Зиндранова, РП.
- 21.1921 нар. у с. Вілька ІВАН КРАСІВСЬКИЙ — талановитий лемківський різьбяр /пом. 13.04.1989, Трускавець.
- 26.1921 нар. у с. Богуша ЛЮБОМИР ОЛЕСНЕВИЧ — вчений, громад. діяч /17.06.1983, Львів/.
- 27.1856 нар. в с. Нагуєвичі ІВАН ФРАНКО — великий укр. письменник, автор численних матеріалів про лемків і Лемківщину /28.05.1916, Львів/.

В Е Р Е С Е Н Ь

- 1.1851 нар. в с. Кам'яна, НС. МИКОЛА МАЛИНЯК — письменник /пом. 1915/.
- 1.1939 початок Другої світової війни.
- 2.1811 нар. в с. Ясенів, Льв. ІВАН ВАГИЛЕВИЧ член "Руської Трійці", автор першого нарису "Лемки", 1841 /10.06.1866/.
- 2.1865 нар. в Усті Руськім АНДРІЙ АНДРЕЙЧИН літограф гравер, видавець. /04.01.1914 Львів/.
- 2.1900 нар. в Снятині, Ів.Фр. РОМАН ТУРИН — живописець

- перший відкривач маляра Никифора, Париж, 1932. /29.08.1979, Львів/.
- 3.1836 нар. в с. Дошниця, Ясл. СИЛЬВЕСТР СЕМБРАТОВИЧ — кардинал /-4.08.1898/.
- 13.1992 Єпископ Филмон Курчаба освятив новозбудовану лемківську церкву святих Володимира і Ольги у Львові. Відкрито Музей історії і культури лемків у Львівському скансені.
- 15.1817 пом. ЙОСИФ ЯРИНА — видатний вчений — літературознавець, поет /нар. 1789 р., с. Радоцина, Горл./
- 15.1877 нар. в Бережанах ОЛЕНА КУЛЬЧИЦЬКА — живописець, академік, автор праць на лемк. теми /08.03.1967 Львів/.
- 16.1841 нар. в с. Ждиня, Горл. ФЕОФАН ОБУШКЕВИЧ — гром. і церковний діяч в краю і на еміграції /16.03.1924/.
- 17.1866 нар. в Холмі МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ, видний укр. історик, велику увагу приділив записові історичних подій на Лемківщині /25.11.1934/.
- 19.1819 нар. в с. Чорне, Зак. ОЛЕКСАНДР ПАВЛОВИЧ — письменник "будитель" /25.12.1900/.
- 20.1902 нар. в с. Дюлафагас Рум. ОЛЕНА МАНДИЧ — скульптор лемк. походження, автор пам'ятника О. Духновичу в Пряшеві /12.03.1975/.
- 23.1900 нар. в с. Нова Весь, НС. ВОЛОДИМИР КУБІЙОВИЧ учений, історик, географ, дослідник Лемківщини /01.11.1985, Париж/.
- 26.1769 нар. в с. Вишня, Свидницького окр. МИХАЙЛО БАЛУДЯНСЬКИЙ — перший ректор Пстербурзького університету /пом. 1847/.

Ж О В Т Е Н Ь

- 4.1861 нар. у Перегримці ТИТ МИШКОВСЬКИЙ — професор, церковний діяч /пом. 1936, Львів/.
- 4.1902 нар. в с. Радоцина, Горл. ПАВЛО ЮРКОВСЬКИЙ — культ. діяч, один із засновників і довголітній староста

- хор. капели "Лемковина" /11.12.1982/.
- 5.1909 нар. в с. Новиця, Горл. БОГДАН-ІГОР АНТОНІЧ — талановитий поет і публіцист /06.07.1937, Львів/.
- 8-10.1993 у Львові відбувся Всесвітній конгрес Світової Федерації Лемків.
- 9.1913 нар. в с. Синевір, Зак. ПАВЛО НІРОДА — автор зб. "Смійтеся на Здоров'я" /23.05.1991, Пряшів/.
- 13.1933 в Нью-Йорку відбулися Перші збори "Комітету Допомоги Лемківщині" /1934-39, від 1935-ООЛ/.
- 15.1913 нар. у с. Висова ОРЕСТ ГИЖА — лікар, фольклорист, автор зб. "Українські пісні Лемківщини", 1972 /19.02.1990 Березани/.
- 16.1837 нар. в с. Плоске, Зак. ОЛЕКСАНДР МИТРАК — письменник, етнограф /17.03.1913/.
- 17.1814 нар. в с. Чеселі, Золоч. ЯКІВ ГОЛОВАЦЬКИЙ — вчений, етнограф, фольклорист, член "Руської Трійці" /13.05.1888/.
- 18.1900 нар. в с. Підберізіці, Льв. МАРІЯ ОСТРОМИРА /Маковська/ — письменниця, автор пов. "Лемківщина в огні" /28.10.1969, США/.
- 19.1914 пом. НИКИФОР ЛЕЩИШАК — лемківський фольклорист /н. 1856, с. Волосате/.
- 22.1887 нар. ІВАН ПАНЬКЕВИЧ — визначний діалектолог Закарпаття /пом. 1959/.
- 22.1913 нар. в с. Пацьканове, Зак. ВАСИЛЬ СВИДА — талановитий різьбяр, нар. художник України.
- 28.1751 нар. в м. Глухів ДМИТРО БОРТНЯНСЬКИЙ — славний співак, батько якого походив з с. Борте. Горл. /10.10.1825/.

Л И С Т О П А Д

- 1.1898 нар. у с. Вільхівці, Сян. ДМИТРО БЕДЗИК — письменник, автор трилогії "Украдені гори" /27.11.1982, Київ/.
- 2.1920 нар. письменник МИХАЙЛО ШМАЙДА /Слов/ —

- автор роману "Лемки".
- 4.1888 нар. у с. Лабова, НС. ДМИТРО ВИСЛОЦЬКИЙ /Ваньо Гунянка/ — публіцист /25.12.1968, Львів/.
- 4.1896 нар. у с. Миклошевці МИТРО НАДЬ — письменник і громад. діяч /08.02.1962/.
- 4.1918 проголошено створення "Східнолемківської республіки" з осередком в Команчі /розгромлена польськими легіонерами 02.01.1919/.
- 6.1974 помер ЯКІВ ДУДРА — лемківський народний поет /н. 1894, Лосс, Горл./.
- 7.1981 у м.Стемфорді, США, відкрито Український Лемківський музей.
- 8.1821 нар. у Криниці ЙОСИФ СЕМБРАТОВИЧ — церковний діяч, галицький митрополит /п. 1896/.
- 11.1892 нар. у Сяноці ІРИНА ДОБРЯНСЬКА — етнограф. автор праць про Лемківщину /14.03.1982, Львів/.
- 15.1903 нар. в с. Березава на Сяні МИХАЙЛО МАЗУРИК — різьбяр і маляр /28.03.1959, РП/.
- 20.1830 нар. в с. Красне КЛАВДІЯ АЛЕКСОВИЧ — письменниця і громад. діячка /15.10.1916, Львів/.
- 23.1867 нар. в с. Штефурів, Свидн. ЕМІЛІЙ КУБЕК — письменник, автор ряду творів про Лемківщину /17.07.1940, США/.
- 25.1838 нар. в с. Стеблів, Черк. ІВАН НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ — письменник, автор нарису "В Карпатах" /15.04.1918/.
- 30.1903 нар. в с. Петровці, Югосл. ЙОСИФ КОСТЕЛЬНИК — письменник, фольклорист /21.06.1936/.

Г Р У Д Е Н Ь

- 3.1904 нар. у Львові ЮРІЙ ОЛІЙНИК — письменник — автор істор. повісті "В лемківській тихій стороні" про події XVI-XVII ст.
- 5.1918 у с. Фльоринка проголошено створення "Західно-лемківської республіки" /існувала 16 місяців/.

- 10.1947 пом. МИКОЛА БЕСКИД — історик і громад. діяч Закарпаття і Пряшівщини.
- 12.1905 нар. у с. Вілька, Сян. ГРИГОРІЙ БЕНЧ — талановитий лемківський різьбяр /11.10.1988, Трускавець/.
- 16.1857 нар. в с. Стожери ФРАНЦІШЕК РЖЕГОРЖ — чеський етнограф, дослідник Лемківщини /06.10.1899/.
- 20.1891 нар. в с. Стоянів, Льв. СТЕПАН БАТЮК — довголітній педагог на Лемківщині, різьбяр /10.03.1965/.
- 24.1857 нар. у Ст. Санчі СЕВЕРИН УДЗЄЛЯ — польськ. етнограф, дослідник Лемківщини, автор багатьох праць про лемків /26.09.1937/.
- 24.1873 засновано Наукове Товариство ім. Т. Шевченка /НТШ/ у Львові.
- 25.1991 створено Фундацію дослідження Лемківщини у Львові.
- 27.1923 нар. у с. Ванівка МИКОЛА ВОРОНЯК — диригент, хормейстр /23.06.1974/.
- 29.1921 нар. у с. Пчолинс, Гуменск. ВАСИЛЬ ЛАТТА — учений, громад. діяч /27.06.1965/.

ЗБЕРЕЖЕМО ПАМ'ЯТЬ ПРО НИХ

Андрій САВКА

/до 375-річчя від дня народження/

Дереворит. О. Величка

У цьому році сповняється 375 років від дня народження найпопулярнішого героя визвольної боротьби на Лемківщині, "славного на весь Бескид" ватажка карпатських збійників Андрія Савки.

Народився приблизно 13 грудня 1619 р. в Стебнику /Пряшівщина/. Змалку служив пастухом у місцевого поміщика /в Зборові/. Доведений до відчаю однієї літньої ночі 1640 р. підпалив поміщицький палац і утік в гори.

Початково був збійником у загоні Василя Баюса. Брав участь у кількох вдалих нападах. Проявив неабияку зухвалість, рішучість, силу і відвагу. Згодом став ватажком багаточисельної збійницької дружини, яка нагоняла страх на всю шляхту обох схилів західних Карпат.

Визвольна боротьба українського народу під проводом Б.Хмельницького сприяла розгортанню збійницького і визвольного руху на Прикарпатті, що його очолив Савка. "Від Сяну аж до Карпатського Підбескиддя в околицях Дуклі і Кросна український народ горнувся до збійницьких дружин" — писав польський історик Л. Кубалья. Страчений А. Савка 24 травня 1654 р. в Мушині.

Сімнадцять років Андрій Савка очолював визвольну боротьбу на Лемківщині. Цей національний герой заслужив, щоб його ім'я залишилося в історії краю.

РОМАН ВАРХОЛ

ШУГАЙ САВКА

Гаряче серце Лемківщини —
твій неспокійний дім.
Ялина — вірна дружина,
Стрімкий потік — твій побратим.

Пустивши з димом сім падаців,
в темниці рано вік звікуєш.
Сарна за олснем заплаче.
Гріхи Всевишній підрахує.

... Та вічність дух твій розмурує.
Злетиш у пісні над Beskidом,
вродливець в капелюсі з перком.
І гір нізашо не покинеш,
покрытих болем, наче смерком.

ІВАН БІРЕЦЬКИЙ

/до 180-річчя від дня народження/

У 1814 р. в с. Кальниця біля Сянока народився Іван Бірецький — перший фольклорист Лемківщини. Після закінчення Львівської духовної семінарії у 1842 р. висвячений і працював у с. Бахір біля Радошиць. Тут відкрив першу школу "дяківку", і був членом-засновником "Руської Матиці", секретарем "Руської Ради" в Перемишлі.

Працюючи на Лемківщині, підтримував зв'язки з Я. Головацьким, І. Вагилевичем. Переслав їм зібрані серед лемків колядки, пісні, веснянки, приповідки і загадки. Його загадки були надруковані у збірнику "Приповідки і загадки" /Відень, 1841/. Пісні і гагілки /веснянки/, зібрані І. Бірецьким, увійшли до монографії Я. Головацького "Народні песні Галицької и Угорської Руси". Колядки залишалися в рукописному фонді І. Вагилевича /Наук. бібліотека ім. В. Стефаника у Львові/, опубліковані в тижневику "Наше Слово" /Варшава, 1966-67, автор публікації І. Красовський/.

ОЛЕКСАНДР ПАВЛОВИЧ

/до 175-річчя від дня народження/

Видний поет Закарпаття, народний "будитель" Олександр Павлович народився 19 вересня 1819 р. в с. Шариське Чорне, Бардіївського округу. У 1847 р. закінчив духовну семінарію, працював священником. Писав вірші українською, російською та ін. мовами. Свого першого вірша "Гори, гори зелененькі, як вас не видати..." присвятив передчасно померлим батькові і матері. Вже в ранніх віршах проявилася велика любов до рідного краю народу.

У своїй творчості виступив як активний поборник єдності слов'ян. За життя опублікував лише одну збірку "Песенник для Маковицької руської дитви" /1860/. Збірка віршів "Венец стихотворений" вийшла після смерті поета у 1920 /помер 25 грудня 1900/.

З великим зацікавленням стежив за розвитком літературного життя галичан, зокрема земляків-лемків, словаків і чехів. В українцях, які жили по той бік Карпат, вбачав своїх кровних братів.

ВАСИЛЬ ЯВОРСЬКИЙ

/до 140-річчя від дня народження/

140 років минуло від часу народження /1854/ видатного громадського і освітнього діяча на Лемківщині посла до австрійського парламенту, почесного члена "Просвіти" Василя Яворського з с. Явора Турківського повіту. Гімназію закінчив у Самборі, а потім юридичний факультет Львівського університету. Працюючи президентом Окружної дирекції скарбу в Бережанах, увійшов у конфлікт з Крайовою дирекцією скарбу, яка вислала його до Кракова, опісля /бл. 1848/ до Н. Санчу. Тут здобув загальне визнання "пробудителя Новосандеччини". Вступив до "Товариства руської бурси", де зблизився з начальником повітового суду П. Лінинським. Разом з лемківськими священиками Т. Качмарником, Г. Гнатишаком, Й. Мохнацьким, І. Дуркотом, Є. Венгриновичем в 1898 р. створили "Руську бурсу". Незгоди спричинилися до того що у 1901 р. загальні збори Товариства виключили з його рядів засновника П. Лінинського. На знак протесту з товариства вийшов і В. Яворський. Обидва створили в тому ж році в Н. Санчі "Українську бурсу" на кошти В. Яворського. У

1902 р. з ініціативи Яворського відкрито у Н. Санчі "Лемківський банк", засновано філію "Просвіти". Завдяки незламній енергії фундатора філія принесла багато користі лемкам у піднесенні їх освітнього і культурного рівня.
Помер 22 травня 1926 р.

СТЕПАН ПЕЛЬЦЬ

/до 100-річчя від дня народження/

100 років тому 11 серпня 1894 р. у с. Вороблик Королівський на Лемківщині народився публіцист і маляр, громадський діяч у США Степан Пельць.

Після закінчення сільської школи 18-річним юнаком виїхав до США на заробітки. Працював на різних фабриках, а у вільний час вивчав англійську, німецьку та російську мови. Організував навчання укр. мови дітей емігрантів, сам працював вчителем.

У 1930 р. відвідав рідну Лемківщину і після повернення до США, разом з ін. діячами створив тут "Допомоговий Комітет для Воробликів", був одним з перших організаторів "Допомогового Комітету Лемків", працював в "Організації Оборони Лемківщини".

У 1935 р. підготував виставу "Лемківське весілля".

Як публіцист він автор численних статей з історії лемків, їх життя в США, Канаді. Цінна його праця "До історії лемківської еміграції в ЗДА" /1965/, розвідки про талановитих музикантів-лемків Г. Турковського, О. Турковського та ін. Відомий як пристрасний любитель народної творчості лемків. В його колекції народні вишивки, різьба, малюнки /також малюнки Никифора Дровняка/, що були предметом кількох цікавих виставок. Також славився як народний маляр, був автором багатьох картин, у яких змалював красу рідної Лемківщини.

Помер 27 травня 1987 р.

БОГДАН-ІГОР АНТОНИЧ

/до 85-річчя від дня народження/

Народився 5 жовтня 1909 р. в с. Новиця біля Горлиць в родині священика. Після закінчення у 1926 р. Сяницької гімназії вступив на філософський факультет Львівського університету, який закінчив у 1933 р.

Вже студентом проявив неабиякий талант поета-новатора. У 1931 р. вийшла перша збірка його поезій "Привітання життя", у 1934 — друга — "Три перстені", у 1936 — третя "Книга Лева". Помер на 28-му році життя 6 липня 1937 р. у Львові. Після смерті вийшли ще дві збірки "Зелене Євангеліє", "Ротації". Обидві у 1938 р.

"Ніхто ще перед Антоничем і ніхто ще після нього не оспівав так любовно Лемківщину, як він..." /Микола Неврлі, Словаччина/.

"У храмі його творчості стоятимуть, напевно, і наші правнуки... будуть вони разом з поетом співати хвалу сонцю, життю, людині". /Дмитро Павличко, Київ/.

Твори Б.-І. Антонича останнім часом видані в Україні, США, Канаді, Словаччині, перекладені на інші мови.

ЕЛЕГІЯ ПРО СПІВУЧІ ДВЕРІ

/У р и в о к/

Співучі двері, сивий явір,
старий мальований поріг.
Так залишилися в уяві
місця дитячих днів моїх,
так доховала пам'ять хлопця
затмарені вже образи,
такий обмежений став обсяг
тієї пісні, що дрижить,
яка зворушенням хвилює
та все ж без зайвої сльози
пейзажі споминів малює.
І хочу знову пережити
хлоп'ячі радощі та бурі.

На кичерах сивасті трави,
черлений камінь у ріці.
Смолиста ніч, і день смуглявий,
немов циганка на лиці.
Розсміяні палкі потоки,
немов коханці до дівчат,
злітають до долин глибоких,
що в сивій мряці тихо сплять,
і куриться із квітів запах,
Немов з люльок барвистих дим.
Дрижать ялиці в вітру лапах,
голосять шепотом дрібним,
течуть униз краплини шуму,
немов з гарячих пнів смола.
Сповитий в зелень і задуму,
п'є олень воду з джерела.
Квітчасте сонце спить в криниці
на мохом стеленому дні.
Кушем горючим тасмниці
виходить ранком з глибини.
Співає пуца сном кудлатим,
прадавнім шумом загуло.
На схилі гір, неначе лата,
пришите до лісів село.
Тут сиве небо й сиві очі
у затурбованих людей.

Сльота дуднить і шиби мочить,
Розмови стишені веде.
Під сивим небом розстелилась
земля вівса та ялівцю.
Скорбота мохом оповила
задуману країну цю.
Як символ злиднів виростає
голодне зілля — лобода
Відвічне небо і безкрас,
відвічна лемківська нужда.

Земля не родить, віс вітер,
на полі мох, мов теплий одяг,
а люди, як в усьому світі,
все родяться, терплять, вмирають.
Пожежі й повені проходять,
Лишаючи лиш пустирі,
рокочуть війни і минають,
змінюються володарі,
літа плывуть, мов гірські води,
і про опришків дощ осінній
вже тільки спомини виводить.
Чимало бур так прогуло.
Лиш ти однакове й незмінне
далеко лемківське село.

АННА ГАЛЧАК

/до 65-річчя від дня народження/

Українська письменниця в Словаччині народилася 11 квітня 1929 р. в Межилабірцях. Ще ученицею створювала "співанки" на власні слова. На жаль, ранні записи пропали під час війни.

Поряд з головною роботою інженера, продовжує впорядкування зібраного матеріалу з життя лемків Словаччини, збирає фольклор, успішно працює над новими поетичними творами. Ряд поезій увійшли до збірника "Карпати піснею вчаровані" /1974/. Продовжувала працювати в ділянці художньої прози. В 1976 р. в Пряшеві вийшла книжка її прозових творів "Лабірські оповідання". Друга її збірка прозових творів "Вдови і сироти" /1982/. Вірші вийшли збірками "Окрилені мрії" /1979/, "Балади" /1985/. Видала книжечку для дітей "Тисяча сонць" /1986/. Всі твори своїм корінням і мовою виростають з ґрунту життя лемків Словаччини. Письменниця широко використовувала у своїй творчості рідний лемківський

діалект, романтично змальовувала чари природи західних Карпат.

Померла 4 січня 1990 р.

ЯКІВ ДУДРА

/до 100-річчя народження і 20-річчя від дня смерті/

20 років тому, 6 листопада 1974 р., помер народний лемківський поет і громадський діяч Яків Дудра. Народився у 1894 р. в с. Лосе, Горлицького повіту. Після закінчення початкової школи займався сільським господарством і торгівлею маззю. Змалку мав потяг до книжок і виняткову здатність надовго запам'ятовувати прочитане.

У 1947 р. в силу акції "Вісла" депортований на західні землі Польщі у Бельсько-Бялу.

З дитинства захоплювався писанням віршів, але аж в старшому віці друкувався на сторінках "Нашого Слова", в газеті "Карпатська Русь" /США/, українських календарях. Українське суспільно-культурне товариство в Польщі /УСКТ/ видало збірку його віршів "Уродився я хлопом" /1983/. У творах "Співайте лемки", "Лемковино", "Уродився я хлопом", "Взрастай новий світе" та ін. любовно оспівував рідну Лемківщину.

ВАСИЛЬ КІТИК

/до 10-річчя від дня смерті/

24 липня 1984 р. перестало битися серце визначного вченого-геолога, професора, члена-кореспондента АН України Василя Кітика. Народився 11 квітня 1923 р. у с. Мисцова біля Дуклі. Навчався в Дуклі, потім в учительській семінарії в Криниці, 1945 р. був переселений в Україну.

У 1951 р. закінчив Львівський політехнічний інститут, працював в Інституті геології і геохімії горючих копалин АН України аспірантом, науковим працівником, вченим секретарем, заступником директора по науковій роботі, завідуючим відділом. У 1956 р. захистив кандидатську, а в 1969 — докторську дисертації.

З 1982 — чл. кор. АН України. Опублікував близько 170 наукових праць, в тому числі вісім монографій.

Проводив велику науково-організаційну і громадську роботу. Був обраний головою міжвідомчої комісії, керував роботою ряду наукових симпозіумів, редагував наукові тематичні збірники.

До кінця життя залишався незмінним патріотом рідного краю — Лемківщини, вивчав історію і побут земляків.

БОГДАН КОРВАЧ

/до 10-річчя від дня смерті/

4 березня 1984 р., не доживши до 44 років, помер поет, маляр, педагог, член Калуської літстудії "Підгір'я" Богдан Корвач.

Народився 15 березня 1940 р. в с. Синява в колишньому Сяниському повіті. У 1945 р. виселений в Україну, проживав з родиною у с. Білокриниця Бережанського р-ну на Тернопільщині. Після восьмирічної школи навчався у Буцацькому сільськогосподарському технікумі, потім на відділі слов'янської філології Львівського університету /зак. 1967/.

Переїхав до Калуша на Івано-Франківщині, де працював викладачем ремісничого училища, художником-оформлювачем на місцевій фабриці, хужожником художнього фонду.

Вірші почав писати учнем технікуму. Деякі вірші опрацьовував роками, не поспішав з друкуванням їх. Серед творів заслуговує на увагу поема "Будуть в інших щастя і дорога", де оспівує лемківський край, важке дитинство, тривожну юність. Подібний мотив пронизує "Згадайте мене, товариші".

У творах "Балада про Сонце", "Ранок" і ін. оспівував рідний край, природу, щоденну працю людей, закликав до доброти. Окремі його твори увійшли до збірника "Вітрила-88" /1989 р./

Похований у Калуші.

ВАСИЛЬ ХОМИК

НА СКЕЛЯСТІЙ ЛЕМКІВЩИНІ

Сині гори, бистрі ріки,
Тихі села у долині,
Полюбив я вас навіки
На скелястій Лемківщині.

Як тут гарно, свіжо, мило:
Станеш в лісі під сосниною,
Легкий вітер, мов на крилах,
Зносить ген у полонину.

Бджіл рої на медоносах,
Дзвін потоків у коритах,
Шум достиглого колосся
Серце радують шоліта.

Тяжко тут хлібець ростити,
Бо скелясті гори сині,
Та нема ніде у світі,
Як на нашій Лемківщині.

На полонині біля села Peretiv

БОЛОДИМИР БАРНА

БЕСКИДИ

Бескиди мої
Бескиди...
В житті вас
Ніколи
Не бачив,
До мене
приходьте
в сні, ВИ,
і, чомусь,
заходитесь плачем...

Бескиди мої,
Бескиди...
Лиш в сні
Йду до Вас
я в гості,
Кличу
із вічності
предків
І чую
Їх віщій
поклік.

Ох, Бескиди мої,
Бескиди...

ЯРОСЛАВ ЗВОЛІНСЬКИЙ

Б У К

Ріс росохатий бук, в горі Явір
мав міцне коріння.
Лемківська земля життя му дала,
Сам виріс, з насінья.

Бучина при нім густа виросла
Як една родина,
бо природа і чловек все ішли разом
То правда єдина.

Стяли букови вершок зелений,
а потім зрубали корінья,
жеби не давав кожного року
Тверде, букове насінья.

Не забуд, Лемку, же Твої корені
Під буком зеленим zostали
І під Бескидом, і гором Явір
Твої дідове спали.

Пішли там, Лемку, свої внучата,
Няй ходят по горах і сіют бучину,
Бо там їх пришліст в тих наших горах.
Колиси треба... лишити чужинну.

ФУНДАЦІЯ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕМКІВЩИНИ У ЛЬВОВІ

У 1966 р. розпочато розбудову Львівського музею народної архітектури та побуту /скансеґу/, на території якого затверджено зону "Лемківське село". Близько двадцяти років завідуючим науковим відділом музею працював автор цієї статті. Зона сприяла об'єднанню тут активу науковців і культурних діячів — вихідців з Лемківщини.

У 1988 р. активісти-лемки запропонували дирекції музею і Вченої раді збудувати лемківську церкву — точну копію існуючої. Отримавши згоду, у 1990 р. створено Комітет по будівництву церкви. У цей же час виникла ідея обладнати в довгій лемківській хаті з Закарпаття експозицію музею історії та культури лемків, як також створити редакційно-видавниче громадське об'єднання "Бібліотека Лемківщини".

З метою зосередження "в одних руках" цих різних, вельми важливих проблем, для кращої організації праці в ділянці науки і культури лемків, на спільному засіданні дирекції музею, Вченої ради та Комітету по будівництву церкви 25 грудня 1991 р. створено Фундацію дослідження Лемківщини /ФДЛ/ у Львові та затверджено Статут Фундації. Новостворену громадську організацію зареєстровано у Львівській міській Раді народних депутатів 10 квітня 1992 р. /реєстр. № 434/. Затверджено тимчасових співголів: І. Красовського, П. Когута, Д. Солинка.

Фундація дослідження Лемківщини у Львові за короткий час досягла помітних успіхів на всіх ділянках: будівництво церкви та експозиції музею, у видавничих справах та інших аспектах культурної праці. 1 жовтня 1992 р. затверджено новий склад правління ФДЛ: Іван Красовський /голова/, Петро Когут і Дмитро Солинка /заступники/ та члени правління Ярослав Швягла, Андрій Сухорський, Михайло Костик, Анатолій Петришак, о. Анатолій Дуда.

Нижче подаємо більш обширну характеристику про стан справ ФДЛ на різних її ділянках.

ЦЕРКВА СВЯТИХ ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ

Серед різних типів сучасних українських храмів лемківська дерев'яна церква відзначається самобутніми, високомистецькими, архітектурно-декоративними елементами, які свідчать про довершеність та оригінальність її форм. У своїй основі тридільної зрубної конструкції лемківський храм зберіг головні ознаки давньої української церкви, що її в наш час найкраще презентує бойківська церква з найвищою середньою банею і двома бічними, нижчими.

Починаючи з XII-XIV ст., конструкція верхів українського храму в Західних Карпатах зазнала різких змін. Зодчі повністю відійшли від канонів колишньої симетрії верхів. Очевидно, під впливом західної готичної культури одна з нижчих бань, що над бабинцем, перетворюється на високу вежу — дзвіницю. І хоч лемківську церкву позбавлено симетрії верхів, зате знайдено прекрасне вирішення у розподілі мас. Тягар попереднього храму з його центральної частини — нави переноситься на передню — дзвіницю, церква набуває небувалої мальовничості. Від найнижчої бані над захристією, через середню вищу і до найвищої дзвіниці, розподіл мас створює незабутню ілюзію різкого устремління до висоти, до небес.

Початково у високій вежі — дзвіниці були дзвони і вежа відповідала назві. Зазнаючи руйнівної дії від звукових хвиль, конструкція вежі поступово розхитувалася і потребувала передчасної перебудови. У XVIII-XIX ст. дзвони переносять до окремої прибудови поруч з церквою, але вежа і надалі зберігає свою давню назву.

У 1966 р. у Львові розпочато створення музею народної архітектури та побуту. За Генеральним планом забудови в кожній етнографічній зоні мала бути відтворена характерна для даного регіону церква. Вирішення цієї проблеми для лемківської зони було пов'язане з поважними труднощами, бо в Україні лише в окремих селах Закарпаття будувалися лемківські храми. На жаль у 60-х рр. там збереглися лише дві лемківські церкви: в с. Канора і м. Мукачеві. Церква з Канори була передана для Музею народної архітектури в Києві церква з Мукачеве — до музею в Ужгороді. Спроби домовитися з урядовими колами Польщі про передачу для Львівського скансену лемківської церкви з с. Гирова біля Дуклі були безрезультатними.

Група лемківських культурних діячів у Львові в кінці 1988 р. виступила перед дирекцією музею народної архітектури і побуту та Вченою радою музею с пропозицією збудувати на

зоні "Лемківщина" лемківську церкву — точну копію існуючої. Після отримання відповідного дозволу, влітку 1989 р. до Польщі відряджено наукову експедицію в складі Б. Рибак /директор музею/, І. Красовського, П. Когута, Д. Солинка. В Польщі до українських науковців приєднався завідуючий Лемківського музею в с. Зиндрановій Федір Гоч. Члени експедиції прийняли рішення, що найкращим зразком для відтворення с церква 1841 р. святих Кузьми і Дем'яна в с. Котань колишнього Ясельського повіту. Архітектор Львівського скансену Марія Матвій, науковий працівник Роман Родович, при допомозі Ф. Гоча і працівників Короснянського воєводського відділу реставрації та консервації пам'яток, склали відповідну науково-технічну документацію.

20 грудня 1990 р. на засіданні Вченої ради і дирекції Музею народної архітектури затверджено Комітет по будівництву церкви в складі: Іван Красовський /голова/, Борислав Рибак, Іван Гречко, Петро Когут, Дмитро Солинка, Ярослав Швягла, Марія Матвій. Головними спонсорами будівництва стали Божена і Олег Іванусів /Канада/, які пожертували 1500 власних книг "Церква в руїні". Кошти від реалізації цього видання та гроші, виділені Управлінням культури, використано для закупівлі лісоматеріалів. Вирішено надати новозбудованій церкві ім'я святих Володимира і Ольги та трактувати храм як пам'ятник на честь 1000-ліття об'єднання земель теперішньої Лемківщини з Київською Руссю /1992-1993/.

Освячення 7 квітня 1991 р. місця під будівництво лемківської церкви.

7 квітня 1991 р. Його Блаженство Мирослав Іван кардинал Любачівський, архієпископ Володимир Стернюк при участі численної групи духовенства і великої кількості віруючих освятив місце під будівництво лемківської церкви.

З цього приводу в журналі "Лемківщина", 3, 1991, В. Гула писав: "День 7 квітня 1991 року ввійде в історію релігійного і культурного життя вихідців з Лемківщини як у Львові так і на Україні. На сам Великдень Блаженніший Мирослав Іван кардинал Любачівський посвятив місце під будову лемківської церкви в Музеї народної архітектури та побуту.

Історик, етнограф Іван Красовський у своєму слові подякував представникам Української греко-католицької церкви..."

На запрошення О. Іванусіва для збору додаткових коштів між 14 вересня і 20 жовтня 1991 р. І. Красовський перебував у Канаді. На будівництво церкви передали: 500 ам. доларів Крайова Управа Об'єднання Лемків Канади, 500-голова Управа п. Максим Маслей, по 100-художник П. Лопата і член Управи Теодор Колос і 100 доларів передав Михайло Дзвінка із США. За ці гроші закуплено решту лісоматеріалу, закладено фундамент під церкву та розпочато будівництво.

Раптовий зріст цін на будівельні матеріали і роботи по будівництву церкви поставив перед ФДЛ і комітетом по будівництву церкви завдання знайти додаткові кошти на будівництво. 14 квітня 1992 р. голова ФДЛ вилетів до США. При братерській допомозі Крайової Управи Організації Лемківщини, зокрема її голови п. Марії Дупляк, голів окремих відділів Т. Малиняка, В. Кікти, С. Гованського, І. Філя та ін., зібрано на завершення будівництва церкви суму 3460 доларів. Згодом 100 дол. на будівництво пожертвував С. Середній з Англії, 300 доларів І. Оленич /Канада/. Лемки з Австралії передали через п. Юстину Сенкович 235 австрал. доларів. Певну суму внесли також лемки в Україні.

Початок будівництва лемківської церкви

Церкву зводила будівельна бригада в складі Ігоря Бутакова, Богдана Вольфа, Олександра Супруна, Сергія Неспомящого, Ярослава Луцка, Андрія Городицького, Андрія Комаровського, Мирослава Ковалика, Володимира Бесяди, Віктора Уткіна /бригадир/. Слід відзначити чітке керівництво роботами і ділову допомогу бригаді з боку директора музею Б. Рибака. У завершній основній фазі будівництва також відзначилися члени правління ФДЛ, окремі активісти А. Петришак, Д. Солинка, Я. Швягла, В. Підсосний. У кінці серпня 1992 р. будівництво церкви в основному завершено.

Посвячення церкви планувалося у неділю 6 вересня 1992 р. Але неімовірної сили буря в ті дні перешкодила здійснити цю справу. Свято відкладено, але в цей день у церкві відправили перше Богослужіння о. Муха з Криниці /Польща/ та о. Дуда з Монастириськ /за походомженням лемко/. Літургію відспівала хорова капела "Лемковина".

13 вересня 1992 р. при великій кількості прихожан, зокрема лемків зі Львова і області, Тернопільщини, Івано-Франківщини, гостей з Канади, США єпископ Филімон Курчаба освятив новозбудовану церкву святих Володимира і Ольги, разом з о. Анатолієм Дудою, священниками-студитами відправили урочисту Літургію. Єпископ оголосив текст поздоровлення від Блаженнішого Мирослава Івана кардинала Любачівського, о. Дуда лемківського говіркою виголосив змістовну, задушевну проповідь, закликаючи всіх лемків до згоди, любові. У Богослуженні взяла участь хорова капела "Лемковина", а її керівник Іван Кушнір досконало виконав функції дяка.

Про велике свято лемківської громади в Україні схвально писала місцева і закордонна преса /"Високий Замок", "За Вільну Україну" "Наше Слово" і ін./ Авторі матеріалів /К. Чавага, І. Гречко, Наталя Кравчук, А. Данилюк, Софія Христинич/ відзначили високу історичну і мистецьку цінність чудового лемківського храму. При вході до церкви вмонтовано пам'яткову таблицю з таким текстом:

"Церква св.св.Володимира і Ольги, побудована 1991-1992 рр. в пам'ять тисячоліття об'єднання земель Лемківщини з Київською Державою і є точним відтворенням церкви 1841 р. в с. Котань на Лемківщині.

Місце під церкву посвятили Патріарх Мирослав Іван Кардинал Любачівський і Високопреосвященний владика Володимир Стернюк 7 квітня 1941 р. Новозбудований храм освятив єпископ Филімон Курчаба 13 вересня 1992 р.

Головні спонсори Боженя і Олег Іванусіви /Канада/ — автори книги "Церква в руїні".

Внесли кошти:
Організація Оборони Лемківщини в США;
Об'єднання Лемків Канади;
Музей народної архітектури і побуту;
Окремі громадяни.
Нехай нагородить Вас Господь

Комітет по будівництву церкви".

Автори таблиці — брати Мирон і Юрій Амбіцькі родом з Лемківщини.

У кінці листопада 1992 р. у львівській пресі надруковано "Подяку за лемківський храм":

"Гратулюємо всім, хто спричинився до успішного завершення теперішньої фази будівництва лемківської церкви святих Володимира і Ольги на терені музею в Шевченківському гаю у Львові. Тут масмо на думці голову Комітету будови Івана Красовського і всіх членів Комітету, директора музею пана Рибака з своїми працівниками та організації й приватні особи, які жертвували на будову цього храму. Закликаємо всіх симпатиків церковного і лемківського мистецтва допомогти закінчити почату працю: іконостас, престіл, хоругви та ін.

Співаємо "Многая літа" всім, хто спричинився до будови церкви...

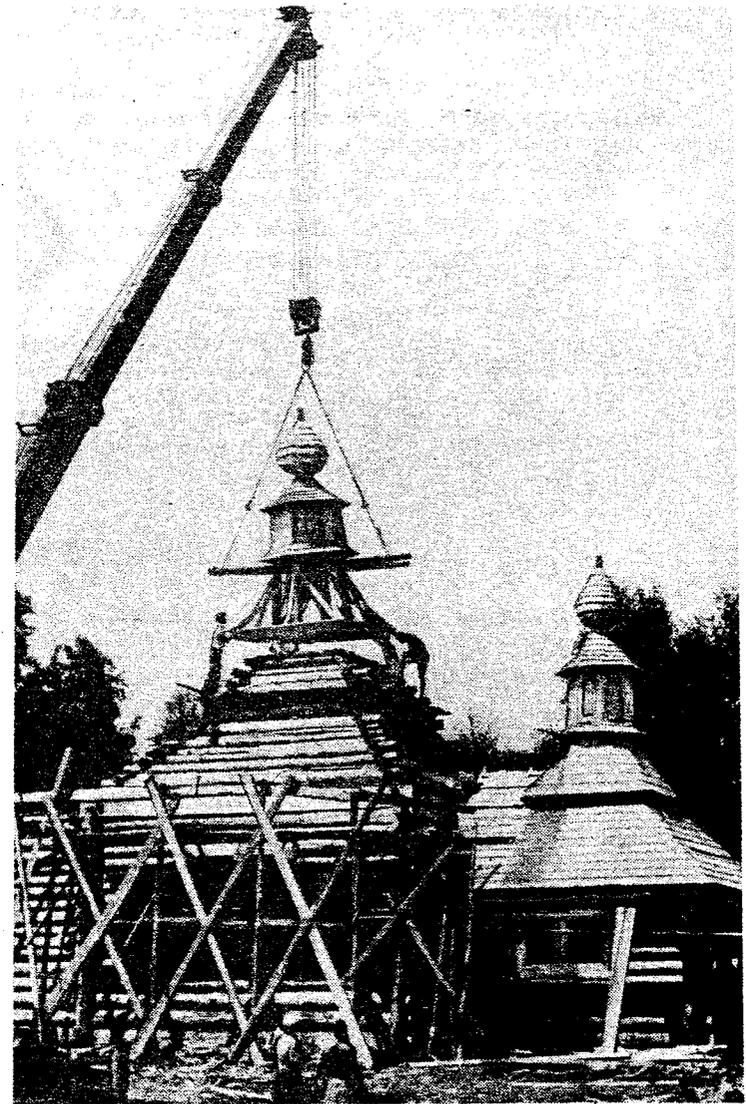
Божена і Олег Іванусіви /Канада/".

Урочиста відправа відбулася 29 листопада 1992 р. У цей день створено і затверджено перший Церковний Комітет у складі: Анатолій Петришак /голова/, Андрій Сухорський /заступник/, Ярослав Швягла, о. Анатолій Дуда, Іван Красовський, Петро Когут, Дмитро Солинко, Іван Гречко, Михайло Костик, Іван Сенько, Любомир Лазурко, Марія Хомик. 28 грудня внесено на розгляд Львівської міської Ради народних депутатів заяву для реєстрації церковного Статуту і громади.

Успішно проводилися Богослужіння, зустрічі лемків у 1993 році. Церква, завдяки о. Анатолієві Дуді та активності Церковного Комітету, стала дійовим осередком духовного відродження лемків, їх єднання на користь загальноукраїнської культури, Української держави.

10 січня проведено багатолюдну Різдвяну відправу. Після Літургії прихожани з задоволенням вітали молодих лемківських колядників, які успішно виступили з "Вертепом" авторства Василя Хомика. Зібрану суму 2,5 тис. карбованців колядники пожертвували на потреби церкви.

7 березня, після Богослужіння, голова правління ФДЛ оголосив, що I відділ ООЛ в США подарував для Фондації 14 томів двотомного видання "Лемківщина" /1988/. Вирішено

Будівництво лемківської церкви

ці книги подарувати з відповідним написом лемкам-активістам, що брали найактивнішу участь в будівництві церкви, як також успішно трудяться на ділянці розвитку культури лемків, а саме: о. А. Дуді, М. Тарновичу /син Ю. Тарновича/, І. Кушніру, П. Когуту, Я. Швяглі, Д. Солинкові, А. Петришаку, А. Данилюку, М. Костику, А. Сухорському, І. Красовському.

Урочисто відсвятковано Великдень 1993 року. Зі смаком прибрано церкву в середині: маляр Л. Лазурко виготовив гарний транспарант з написом "Христос Воскрес", престіл накрито новими, вишитими в лемківській традиції рослинним орнаментом, обрусами. Ікони прикрашено вишитими рушниками, що їх пожертвували Марта та Іван Гринджуки, Анастасія Хмей. А. Петришак виготовив шість підсвічників. 20 квітня /Світлий Вівторок/ людей зібралося багато. Перед Літургією о. Дуда посвятив новий фелон /тканину подарували лемки-емігранти, виготовив кравець М. Костик/. На Богослужінні були присутні Боженя і Олег Іванусіві з Канади. З великою увагою була прослухана глибокозмислова проповідь о. Дуди. Він передав голові Церковного комітету пожертвування від прихожан церкви св. Анни в Бориславі в сумі 76 тис. карбованців.

4 червня від пароха церкви св. Бориса і Гліба, що біля Дрогобича о. О. Копостинського закуплено ікони для іконостаса, ряд предметів церковної потреби /чашу, кадильницю, вишиті обруси, хоругви/. За все те заплачено 370 ам. доларів. З них 70 — з церковної каси, а 300 ам. доларів — подарувала на церкву Фондація дослідження Лемківщини.

12 червня в церкві відбувся перший шлюб Солинка Віктора з Олійник Лілією.

30 серпня укладено угоду між директором музею народної архітектури та побуту А. Данилюком і головою правління ФДЛ І. Красовським, за якою церква св. Володимира і Ольги є пам'яткою дерев'яної архітектури і належить музеєві та ФДЛ. Дирекція музею зобов'язується завершити будівництво церкви, огорожі і каплички, проводити всі ремонтні роботи, забезпечити їх збереження. В документі обумовлено, що для функціонального використання церква передається ФДЛ з дозволом збирання і використання коштів, Богослужінь, виставок. На церковному майдані дозволяється проводити масові свята, віча, концерти, продаж сувенірів, літератури.

8-10 жовтня 1993 р. проходив у Львові Конгрес Світової Федерації Лемків з осередком у США, який завершився 10 жовтня урочистим Богослужінням на майдані біля церкви св. Володимира і Ольги в Шевченківському гаю. Народу зібралося близько п'яти тисяч. Були делегації лемків зі США, Канади, Польщі, Словаччини. Літургію відправили о. митрат

Посвячення лемківської церкви 13 вересня 1992 р.
єпископом Філімоном Курчабою

Степан Дзюбина з Перемишля, о. Юлій Кравецький з Полян/РП/, о. Анатолій Дуда — всі лемки та ієромонах о. Никанор — настоятель лаври Івана Хрестителя в Шевченківському гаю. Співав хор "Лемковина", апостола прочитав І. Красовський. Присутні щиро дякували духовним отцям за відправу, змістовні проповіді, дружно відспівали "Многая літа".

Після церковної відправи відбулося коротке віче, на якому виступили голова Світової Федерації Лемків др. Іван Гвозда, радник посольства України в Польщі п. Теодор Старак, представник президента по Львівській обл. п. С. Давимука, о. А. Дуда. Голова товариства "Лемківщина" у Львові О. Чабан вручив Церковному Комітетові більше десятка маленьких ялинчок, привезених делегацією з Лемківщини разом з землею гірського краю. Ялинки висаджені біля лемківської церкви св. Володимира і Ольги.

Музей історії і культури лемків

Відавнина мріяли лемки Львова і Львівщини про створення власного музею, подібно як у Сяноці в 1930 р. було створено музей "Лемківщина", який проіснував до 1945 р. і був ліквідований польським комуністичним режимом.

Лемки привезли в Україну численні пам'ятки матеріальної культури. В результаті наукових експедицій таких львівських музеїв як історичний, етнографічний, українського мистецтва, народної архітектури та побуту було зібрано чималі колекції знарядь сільськогосподарської техніки, предметів побуту, виробів народних промислів і творів мистецтва, комплектів саморобного одягу тощо. Звісно, не було лише музею.

Одночасно з завершенням основної фази будівництва лемківської церкви, за згодою дирекції Музею народної архітектури та побуту, в довгій закарпатській лемківській хаті з с. Люта Великоберезнянського району відтворено експозицію музею історії та культури лемків. Експозицію репрезентують експонати з фондів музею /одяг, різьба, знаряддя виробництва/ та подарунків самих лемків. І так А. Сухорський подарував бюст Т. Шевченка, М. Костик — лемківський чоловічий одяг, І. Красовський — колекцію виробів лемківських різьбярів, фотографії, документи. Ряд експонатів подарували П. Когут, Д. Солинко, а також Василь Мадзелян із США.

Експозицію музею складають два розділи: історія лемків, матеріальна і духовна культура.

Історичний розділ розповідає про основні події в Західних

Карпатах від часів Київської Русі до сьогодення. Відкривають історичний розділ гравюра Василя Мадзеляна "Господар гір" та гравюра середини ХІХ ст. "Лемки". У цих творах показано рішучість, гордість і добру волю автохтонів Карпат.

Про входження земель теперішньої Лемківщини до складу Київської Русі розповідають такі пам'ятки як барельєф "Володимир і Ольга" братів Мирона і Юрія Амбіцьких — скульпторів з Лемківщини, гравюри "Кирило і Мефодій", "А там юж ляхи". Про завойовницьку політику шляхетської Польщі розповідає аркуш "Польські завойовники".

Подібно як український народ в цілому не змірився з окупацією України польськими панами і розпочав у 1648 р. священну визвольну війну на чолі з Б. Хмельницьким, так і лемки ніколи не погоджувалися з панцизним гнітом та національним гнобленням. У роботі "Посланці Хмельницького на Лемківщині" розповідається про плани українського гетьмана визволити також лемків із панського ярма. На Лемківщині, під керівництвом славного збійницького ватажка Андрія Савки створювалися загони борців за визволення. В експозиції показаний барельєф О. Величка "Андрій Савка". Доповнює картину твір В. Мадзеляна "Збійники на собітці". Під тиском народних мас австрійський уряд був змушений у 1848 р. скасувати панщину. Ця подія зафіксована на гравюрі "Хрест подяки".

Але життя лемківських селян залишалося дуже важким. Селяни не мали змоги викупити землю і тому змушені були масово емігрувати за океан на заробітки. Засвідчують еміграцію лемків гравюра В. Мадзеляна "За вельку млаку" еміграційні документи селянина з с. Дошно Сяницького повіту Василя Завійського та інші пам'ятки.

Цікавий розділ про культурний і письменницький рівень Лемківщини початку ХХ ст. Представлена творчість високоосвіченого педагога Марка Гижі, письменницька діяльність Богдана-Ігоря Антонича, Івана Филипчака, Григорія Гануляка, Франца Коковського, Івана Русенка, Івана Желсема, як також культурного діяча Василя Яворського.

Цікаві матеріали з часів Другої світової війни, яка принесла велике нещастя лемкам. Фотографія багатопігурної композиції "Переселення" Андрія Сухорського зроджує у пам'яті незабутню картину додаткового горя, що його завдало лемкам їх виселення з рідного краю. Ще одна трагічна сторінка в історії лемків — акція "Вісла", в результаті якої решту лемків інтерновано на західнопольські землі. Багато лемків було ув'язнено в концтаборі Явожно. Про ті страшні події

розповідають гравюри В. Мадзеляна "Акція Вісла", "Явожно".

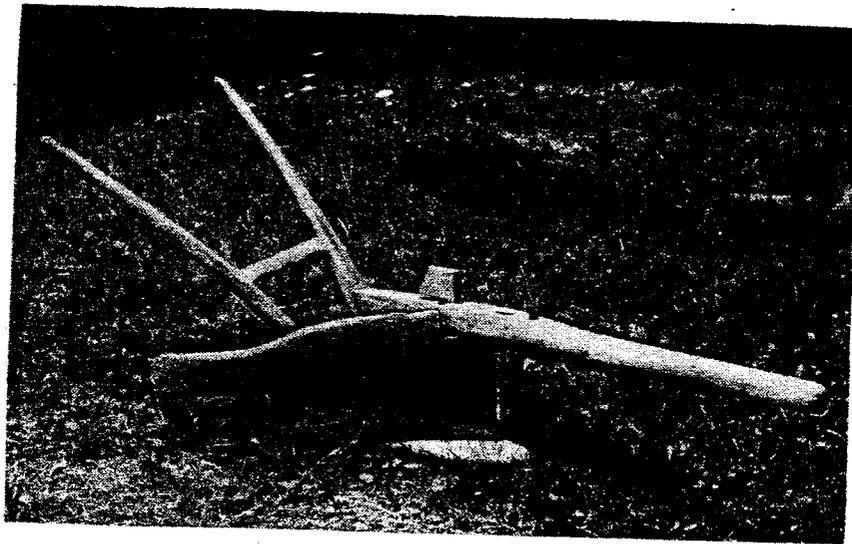
Але лемки в Польщі продовжували у тяжких умовах розвивати власну самобутню культуру. Експонати розповідають про успішну працю хору "Лемковина", про щорічні фольклорно-етнографічні фестивалі "Ватра".

Великий розділ про життя лемків в Україні. Тут матеріали про розвиток народної творчості, науки, культури. Окремі експонати розповідають про товариство "Лемківщина" /створене у 1988 р./, про Фундацію дослідження Лемківщини у Львові, про найновіші видання з лемкознавчої тематики.

Завершують розділ матеріали про промисли лемків кінця XIX-поч. XX ст., зокрема такі як роблення гонтів, обробка каменю, малярство, дротарство.

Другий відділ музею репрезентують матеріали про культурні надбання лемків. Скульптура братів Амбіцьких та В. Одрехівського "Сестри Байко", збірки пісень "Співають сестри Байко" та ін. розповідають про відомих співачок з Лемківщини народних артисток України — сестер Даниїли, Марії та Ніни Байко. Окремі експонати /фотографії, програми/ характеризують високу майстерність хорового ансамблю "Лемковина" та інших хорових груп західних областей України.

Наступний розділ характеризує народний побут лемків, різні календарні роботи на протязі року, працю в домашньому господарстві.

Давній дерев'яний лемківський плуг у Сяницькому музеї-скансені (Польща)

Багатий розділ про різьбярство на дереві. Це незвичайно цінна і цікава ділянка народного мистецтва мешканців Західних Карпат. Тут представлені твори таких майстрів як Іван Красівський /"Трудівниця"/, Михайло Долинський /"Здобич гірського орла"/, Олексій Стецяка /"Ведмідь"/, Івана Бердаля /"В хаті"/, Степана Орисику /"Кабан"/ і ін. Також представлені твори видного лемківського скульптора і різьбяра в Польщі Григорія Пецуха /"Бичок"/.

Прикрасою музейної експозиції є оригінальний жіночий і чоловічий саморобний одяг. Це чоловічі холошні, лайбик з блискучими гудзиками, гунька, жіноча козушанка, фартух, вишита хустка, сорочка. Один комплект чоловічого одягу — подарунок Михайла Костику, талановитого кравця з Лемківщини.

Цікавий розділ присвячений архітектурі і зодчеству. Тут вміщені фотографії лемківських церков, хат та ін. будівель.

10 жовтня 1993 р. з ініціативи Ради музею відкрито у виставочному залі скансену виставку "Мистецтво Лемківщини". Тут представлена скульптура і різьба Василя і Романа Одрехівських, різьба Андрія Сухорського, Антона Фіголя, Степана Кишака, живопис на склі Андрія Хомика, живописні твори Дмитра Солинка.

Видавничі справи Фундації

Однією з найголовніших проблем лемківської громади в Україні, зокрема новоствореної ФДЛ, була і залишалася справа видання праць /як літературних, так і науково-публіцистичних/ з лемківської тематики. Адже майже півстоліття рахувалося небажаним не те що друкувати але й говорити про етнографічні групи українців, територія яких знаходиться поза межами України. До такої групи були віднесені лемки. І якщо десь з'явилася якась замітка про лемків, то зміст її мусив стосуватися лише лемків в Україні /причому розповідь не повинна була виходити за рамки народного різьбярства і пісенної творчості/, і ні в якому разі не можна було згадувати про лемків поза Україною, називати етнографічні межі Лемківщини.

У кінці 80-х рр. ситуація змінилася на краще. Лемківські осередки почали оживати, пробудився інтерес до призабутої історії рідного краю, батьківських традицій, культурних надбань споконвічних мешканців Західних Карпат. В травні 1991 р. група лемківських діячів, що вирішила вважати своїм культурним осередком лемківську зону Львівського скансену,

проголосила створення редакційно-видавничого громадського об'єднання "Бібліотека Лемківщини".

Підготовлено до друку першу книжечку "Хто ми, лемки...", яка вийшла з друку в кінці 1991 р. авторами її були І. Красовський, та Д. Солишко. Останній, як директор Львівської картонажної фабрики, зумів забезпечити видавництво папером і коштами.

Це науково-популярний нарис про історію мешканців Західних Карпат від найдавніших часів і до наших днів. Доведено, що лемки — це частка українського народу, його етнографічна група. Книжка багатолітєстрована.

Але мізерна сума від реалізації книжечки не давала змоги продовжити видавничу справу. Виручили земляки з Канади. З ініціативи члена КУ Об'єднання Лемків Канади І. Оленича були зібрані внески в сумі 1000 ам. доларів. За ті гроші закуплено папір.

На початку 1992 р. видано книжечку І. Красовського "Тільки з рідним народом", в якій розповідається про корені політичного "русинства" в Закарпатті і на Лемківщині. У ній на фактичному матеріалі доведена єдність всього українського народу ще у часи Київської Русі. Аналізуються ті причини, які створили умови для протистояння традиційній єдності, подаються головні причини сепаратизму "русинів" /давня назва всіх українців/:

відірвання західноукраїнських земель від матірнього осередку Русі-України у середині XIV ст., проведення політичних акцій з боку завойовників на ізоляцію відірваної частини українців через створення для них штучних назв як "карпатороси", "угророси", "словакороси", або окрема "нація русинів";

антиукраїнська політика польських властей, пропаганда ненаукової теорії "волоської колонізації" Карпат, за якою лемки — не українці, а нащадки "волохів" /румунів/ які нібито колонізували Карпати у XVI-XVII ст.;

шкідлива діяльність політичної партії москвофілів в Галичині, які на угоду панівним верствам Польщі, Угорщини не визнавали існування українського народу і сприяли розламу єдності між українцями Галичини і України;

антинародна діяльність теперішніх сепаратистів, зокрема купки "русинів" Закарпатської області, які не без допомоги Москви і "матінки Росії" сіють антагонізм в середовищі рідного народу.

Третю книжечку "Бібліотеки Лемківщини" видав у Збаражці на Тернопільщині В. Барна. Це збірка його поезій п.н. "Бескиди", в якій він оспівує красу природи краю його батьків.

Дальші дві книжечки, що видані Фондацією дослідження Лемківщини в серії "Бібліотека Лемківщини" авторів з Канади. Це книжка і. Оленича "Доля Лемківщини", яка в дуже цікавій формі, опираючись на історичні архівні джерела і власні спостереження та переживання автора, розповідає про недавнє минуле його рідного села Радошиці біля Сянока як також східної частини Лемківщини. Водночас це цікава етнографічна розвідка про господарські традиції лемків, їх обряди.

Друга книжечка — це збірка поезій М. Ковальського "Та не чужинцем є я Україні". У віршах автор оспівує Україну, яку він широ любить і бажає щастя українському народові.

Шоста книжка із серії "Бібліотека Лемківщини" це ґрунтовна наукова праця І. Красовського "Прізвища галицьких лемків у XVIII ст." /Львів, 1993/. В книжці подається науковий аналіз близько п'яти тисяч прізвищ українських мешканців Західних Карпат. Опрацьована книжка на архівних матеріалах Йосифінської метрики /Поземельний кадастр 1785-1788 рр./, що зберігається в історичному архіві м. Львова. Подається аналіз прізвищ та їх словник у алфавітному порядку з відомостями, в якому селі і скільки родин носили те чи інше прізвище. Матеріали свідчать про незаперечну єдність лемків з усім українським народом. Книга є цінним документом про національний склад населення галицької Лемківщини у XVIII ст.

Видання здійснене завдяки допомозі земляків у США Володимира Кікти та Івана Сороки і за кошти автора, отримані у США як гонорар за прочитані публічні лекції.

Це дві книжечки вийшли з друку в 1993 р. Це "До земляків за океан" І. Красовського, в якій розповідається про зустріч автора із земляками-лемками, які проживають у Канаді і США. Друга книжечка — це збірка поезій Василя Хомика "Лемківська молитва", що оспівує красу рідної Лемківщини.

Таким чином, за два роки видано вісім книжок, присвячених лемкам. Здано до друку альбом гравюр лемка Василя Мадзеляна, який проживає у США. Всі 33 гравюри розповідають про історію і культуру земляків. Крім оцього календаря йде підготовка до друку альбому про творчість провідних лемківських різьбярів Михайла Орилика та його учня Андрія Сухорського.

Відзначені ювілеї у 1993 році

Крім основної праці у справі будівництва лемківської церкви створення експозиції музею історії та культури лемків,

видавничих проблем правління Фондації дослідження Лемківщини організувало літературно-тематичні вечори, присвячені пам'яті найбільш заслужених діячів історії літератури і культури західних Карпат. У 1993 р. відзначено ювілсі Ю. Тарновича, О. Духновича, В. Хиляка.

30 січня відбулися річні збори ФДЛ, на котрих була вшанована пам'ять історика і публіциста ЮЛІАНА ТАРНОВИЧА /1903-1977/.

Заступник голови правління ФДЛ Петро Когут тепло привітав синів Ю. Тарновича Мирона і Олександра, які прибули на свято разом з дружинами, поділився спогадами про особисті зустрічі з Ю. Тарновичем.

Голова правління ФДЛ Іван Красовський розповів про творчість Ю. Тарновича — історика, публіциста, народного маляра, який народився 2 січня 1903 р. в с. Ростайне. Після закінчення гімназії в Сяноці, навчався на факультеті філософії Львівського університету. Був фундатором і редактором двотижневика "Наш лемко" /Львів, 1934-1939/, заснував у Львові редакційно-видавниче об'єднання "Бібліотека Лемківщини" Ю. Тарнович — автор багатьох праць про Лемківщину, зокрема "Ілюстрованої історії Лемківщини" /Львів, 1936/, "Матеріальної культури лемків" /Краків, 1941/.

Від 1944 р. перебував в еміграції. З 1938 р. з владикою Ізидором Борезьким видавав в м. Торонто тижневик "Наша мета", редагував двотижневик "Лемківщина", газету "Лемківські вісті", "Лемківський календар". Помер 28 вересня 1977 р. в м. Торонто. З ініціативи Крайової Управи Об'єднання Лемків Канади і особливо п. Максима Маслея, у Торонто створюється музей Ю. Тарновича.

На святі виступили сини Ю. Тарновича. Вони подякували організаторам свята за пам'ять про батька, розповіли цікаві факти з життя Ю. Тарновича. З болем відзначили, що трактування з боку більшовицьких властей Ю. Тарновича як "українського націоналіста" перешкодило в нав'язаних родинних контактів. За любов до батька і добру про нього пам'ять синам Ю. Тарновича щиро подякував о. Анатолій Дуда.

Творчість Ю. Тарновича високо оцінили голова товариства "Лемківщина" Орест Чабан, член правління ФДЛ Ярослав Швягла, лемківський пост Василь Хомик та ін. Поминальну панахиду в церкві св. Володимира і Ольги з участю хорової капели "Лемковина" відправив о. А. Дуда.

Разом із Львівською організацією Співки письменників України ФДЛ провела 28 травня 1993 р. літературно-мистецький вечір, присвячений 190-й річниці від дня народження письменника-"будителя" ОЛЕКСАНДРА

ДУХНОВИЧА /1803-1865/.

Вечір відкрив голова відділення СПУ Левко Різник. Він зазначив, що з вини совітської влади були призабуті окремі, варті уваги, письменники. До них можна віднести О. Духновича, пам'яті якого присвячене свято. Л. Різник зазначив, що ми залишаємось у великому боргу перед письменником і громадськістю.

Відзначення 150-річчя від дня народження В. Хиляка.
Відправа на могилі письменника в с. Літинія б. Дрогобича

Доповідь про творчий шлях Олександра Духновича зробив голова правління ФДЛ, член Співки журналістів України І. Красовський. Доповідач охарактеризував ранній етап творчості поста, поступову кристалізацію його світогляду. Позитивний вплив на формування поглядів О. Духновича мало його перебування у Львові /1848/, знайомство з членами літературного об'єднання "Руська Трійця".

Змістовну співповідь зробив заступник голови правління ФДЛ Петро Когут. Він підкреслив, що наше покоління повинно вчитися у Духновича, Хиляка, Антонича любити рідний український народ, шанувати його традиції. Лемківський пост

Василь Хомик прочитав вірш О. Духновича "Вручаніс" /"Я русин есм, був і буду"/, кілька власних віршів.

Свято завершив виступ відомого бандуриста Михайла Барана, який прочитав власний вірш "Як лемки відкрили Америку", на високому мистецькому рівні виконав ряд українських пісень.

10 липня разом зі Спілкою письменників у Львові проведено урочистий літературний вечір з нагоди 150-річчя з дня народження і 100-річчя від дня смерті популярного письменника з Лемківщини ВОЛОДИМИРА ХИЛЯКА. Вечір відкрив голова Львівського відділення Спілки письменників Левко Різник. Він відзначив, що ім'я письменника тісно пов'язане з нашим містом. У Львові друкувалися майже всі твори В. Хиляка. Але, на жаль, сьогодні його ім'я відоме дуже вузькому колу шанувальників красного письменства. Вивчення його творчості було під суворого заборону комуністичної влади. І лише сьогодні ми можемо на повний голос назвати це ім'я.

Доповідь про творчий шлях письменника оголосив Іван Красовський. Доповідач розповів що В. Хиляк народився 27 липня 1843 р. в с. Верхомля Велика поблизу Нового Санча /Польща/. Навчався у Пряшві, Львові, Перемишлі. Працював парохом у Долині, Ізбах, Бортному на Лемківщині, а останні два роки у с. Літинія поблизу Дрогобича, де помер 25 червня 1893 р. і там похований.

На літературну арену вийшов з першою повістю "Польський патріот", /1872/, в якій порушив наболілу тему польсько-українських відносин на Лемківщині. Повість "Шибсничий верх" /1877-88/ — найкращий твір письменника, в якому розповідається про події, пов'язані з перебуванням на Лемківщині членів польського націоналістичного, військово-політичного об'єднання — конфедератів.

У 1882 р. вийшли у Львові три томи творів В. Хиляка, а в 1887 р. — четвертий том. Ще цілу низку повістей, оповідань створив талановитий письменник у наступні десять років.

Творчістю В. Хиляка цікавився І. Франко, як також російській літературознавець академік О. Пипін.

Доповідач зазначив, що ФДЛ має намір видати збірку творів Володимира Хиляка.

Вечір завершився чудовим концертом співочої групи п. н. "Леся, Леся і Орися".

Наступного дня, в неділю, ювілейне свято відбулося в Літинії біля Дрогобича, де жив і працював останні два роки В. Хиляк. Після багатолюдного Богослужіння поминальну панахиду відправлено на могилі письменника. Відправу здійснили місцевий парох Петро Кость та о. Анатолій Дуда.

Відзначення ювілею В. Хиляка на майдані в центрі с. Літинія. З доповіддю про творчий шлях письменника виступає голова ФДЛ І. Красовський. Концертну програму виконав хор з м. Борислава

Свято завершилося на сільському майдані. Відкрила урочисте багатолюдне зібрання голова сільської ради Катерина Яцків. Про життя і творчість письменника розповів І. Красовський. Також виступили літературознавець проф. Михайло Шалата, директор проєктного інституту Є. Федоронько, голова Львівського відділення товариства "Лемківщина" О. Чабан, о. А. Дуда та ін. Завершив свято концерт у виконанні бориславського хору "Лемківська студенка".

І. Красовський

ДОРОГІ ДРУЗІ, ЗЕМЛЯКИ!

До Вас звертається правління Фундації дослідження Лемківщини /ФДЛ/ — організації, створеної 25 грудня 1991 р. при музеї народної архітектури і побуту у Львові. ФДЛ діє на громадських засадах, згідно зі Статутом, зареєстрованим 10 квітня 1992 р. у Львівській міській Раді народних депутатів.

До цього часу головним завданням ФДЛ було будівництво лемківської дерев'яної церкви на території Шевченківського гаю у Львові; створення експозиції музею історії та культури лемків; організація видавництва літератури про Лемківщину і лемків.

Церкву св. Володимира і Ольги побудовано у кінці серпня 1992 р., а 13 вересня її освятив єпископ Філімон Курчаба. Одночасно в довгій лемківській хаті створено експозицію музею з двох розділів: історія Лемківщини, матеріальна і духовна культура. Помітних успіхів досягли ми у видавничій діяльності. На протязі 1991-1993 рр. під рубрикою "Бібліотека Лемківщини" вийшло з друку вісім книжок. У цій роботі значну допомогу надали нам як лемки в Україні, так і наші земляки поза її межами, зокрема у Канаді і США.

Але до сьогоднішнього дня обладнання церкви і музею не завершено. Тут потрібна допомога лемків Львівщини, Тернопільщини, Івано-Франківщини. В церкві ще не поставлений іконостас, відсутнє художнє оформлення в середині храму. Звертаємось до тих лемків, які привезли в Україну і зберігають церковні речі /ікони, хоругви, хрести, підсвічники, священничий одяг, службні книги та ін./ з проханням сконтактуватися з ФДЛ та Церковним Комітетом і знайти можливість передати такі речі для лемківської церкви у Львові.

Ще одна справа. У деяких колишніх переселенців з Лемківщини зберігаються давній саморобний одяг, господарські речі. Як би було добре, щоб у лемківському музеї з'явилися предмети домашнього побуту /ступи, жорна, дерев'яний посуд/, знаряддя виробництва, одяг і прикраси до одягу, предмети мистецтва, документи, фотографії і т. д.

Всі ми повинні допомогти якнайкраще оформити єдину діючу в Україні лемківську церкву і лемківський музей.

Наша адреса: 290014 Львів, Музей архітектури, Фундація дослідження Лемківщини.

Від правління ФДЛ

І. Красовський /голова/
П. Когут
Д. Солішко /заступники/

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН РОБОТИ ФДЛ НА 1994-1995 РОКИ

Церква: Змонтувати іконостас, виготовити престол, завершити внутрішнє обладнання. Завершити оббивку споруди, збудувати огорожу, капличку, впорядкувати майдан.

Музей: Завершити роботу над експозицією відділів історії та культури лемків, написати тексти, створити експозицію сільськогосподарських знарядь /в stodolі/.

Видавництво: Видати: Альбом творів В. Маззеліана; календарі —1995, 1996;

Підготувати до друку:

В. Хиляк. Твори.

"Енциклопедичний словник з історії та культури лемків"

Альбом мистецьких виробів М. Ориски і А. Сухорського.

Виставки: Творчість Никифора Дровняка /до 100-річчя нар./

Ювілеї: 80-річчя талергофської трагедії.

100-річчя народження Никифора Дровняка.

Конференції: до 75-річчя утворення Східнолемківської і Західнолемківської республік.

До 50-річчя виселення лемків.

У КІПТЯХ АВСТРІЙСЬКОЇ ЖАНДАРМЕРІЇ /до 80-річчя талергофської трагедії/

Перша світова війна принесла багато горя населенню Галичини. Тисячі представників українських селян та інтелігенції "за симпатії до Росії" були насильно виселені австрійцями у Талергофський концтабір у Стрії біля Грацу /Австрія/.

Із Східної Галичини вивезено понад 5 тис. осіб. Із 120 місцевостей на галицькій частині Лемківщини було інтерновано понад 2 тис. З них 168 померло в Талергофі. Перший транспорт в'язнів виїхав з Горлиць 14 вересня 1914 р. По 40 осіб заганяли солдати у кожний товарний вагон.

З села Білянки вивезені Забавський Лука, Зарета Антін, Тима Данило /всі три не повернулися/, брати Лабовські, Стефанівський Григорій, брати Дудки, Русиняки, Шпак Марко, Дзвончик Петро, Чупик Петро; з Фльоринки Курило Василь /парох/, його син Курило Теофіль /автор "Дневника лемка із Талергофа"/, Максимчак Михайло, Воргач Юстин, Мерена Марія; з с. Ізби інтерновано 6 осіб/ в т. ч. Д. Хиляка — громадського діяча;/ з Криниці — 27; з Лабови — 22 /родини Дуркотів, Вислоцьких, зокрема Д. Вислоцького — Ваня Гунянку/. Близько 300 осіб інтерновано з сіл Висови, Радоцини, Ждині, Регетова Нижнього, Смереківця, Гладішева, Лосього, Вапенного, Устя Руського, Тилича, Мохначки, Бортного, Ропиці Руської, Загір'я, Боська.

У своєму "Дневнику", Т. Курило описав життя лемків у Талергофі. Їх постійно морили голодом, глибокої осені змушували спати на мокрій, голій землі, що спричинило спідемію тифу. Лише у ніч на 17 січня 1915 р. померло 14 осіб.

Яка ж причина талергофської трагедії? Без сумніву, мають рацію ті, які твердять, що причиною були симпатії певної частини населення Галичини до Росії — противника Австро-Угорської імперії. Але що ж стало приводом до репресій? Діячі політичної партії "галицьких москвофілів" та їх однодумці багато років твердили одне і те ж: "Нас запродали австрійцям українці-сепаратисти. Вони робили доноси на симпатиків Росії". Напевно були й такі випадки, враховуючи характер слов'ян і, зокрема, українців. Але це не був безпосередній привід для репресій.

На початку війни відбулися події, які не могли не мати відношення до талергофської трагедії. 11 серпня 1914 р. група москвофільських діячів /О. Яворський, М. Глушкевич та ін./ заснувала в Києві "Карпаторусский освободительный комитет".

Цей "комитет", що діяв спільно з командуванням царської армії, підготував і видав брошуру-путівник "Современная Галиция. Этнографическое и культурно-политическое состояние ее в связи с национально-освободительным движением" з грифом "Совершенно секретно. Только для офицеров Русской Армии". В тексті подавалася обширна інформація про москвофільські установи і особи, на які можуть покладатися царські військові власті. Брошура, видана друкарнею при штабі головного командуючого, була роздана для орієнтації царським офіцерам.

Ситуація змінилася. Російські війська відступили і згаданий довідник /правдоподібно від полоненого царського офіцера/ потрапив до рук австрійського командування. Це була безпосередня причина масових репресій. Пам'ять про жертви Талергофа не стерлася у свідомості лемків.

В.Д.

с. Поляни б. Дуклі. Великдень 1914 року.

Іван Головчак

БИВАЛО

Як сой вийду на Берестя,
Підрю на долину
Виджу рідне село Тилич
Гейби чар-перлину.

Тулят ся до купки хижи,
В ринку блищит гміна,
Зліва костел, справа церков.—
Нарід їх не мннат.

Середином плине річка
Як тот вуж звивиста,
А над селом шатро неба
Сьвітит ся сріблисто.

Доокола мили гори
Будто кіпки сіна
Видна одталь і криницка
Гора Яворина.

Видно одталь Лан, Сварцову
Брадив і Коліно
Од заходу і Борсуче
Зиркат над Долином.

Видно одталь польски Татри
Дес там — Закопане
Тото місце як курортник
Сьвіту добрі знане.

Як лем вийду на Берестя,
видно мі простори
Видно одталь зелен-личко
І словацкой гори.

Під том гором зелененьком
Файне село Фричка
Часто ходив я босеньким
Там збрати дички.

Збрав ем там у садочках
Ябка солоденьки
Потім домів по ярочках
Вертав здоровеньким.

По дорозі вдячність шептав

Всім за садовину
І споминав щирих лемків
Душу їх сумлінну

А як вишов на Берестя...
Часто зо Снакова
Габутова ци Курова
Видів Тилич знова.

Гарде то гніздечко наше
Миле як пташина
Вічно діти в нім родила
Рідна Лемківщина

Болеслав Хилек

Р И Б И

/Гумореска зі студентського життя/

Дякую вам, милий господарю, за обід, але пробачте, вже тої риби їсти не буду. Не гнівайтесь. Я бачу, що це пструги, екземпляри рідкої величини, добре мариновані. Віддаю справедливе признание куховарському мистецтву вашої супруги. Але все таки не примушуйте мене їсти рибу, до якої я прямо почувую огиду. Дивуєтесь тим більше, бо знаєте, що я родом з гірських сторін, де жили пструги так густо, що тоді професори Новицькі вважали зайвим, щоб наново колонізувати пусті потоки, по яких я, під час шкільного дозвілля, день у день бродив із сіткою в руках і щодня доставляв на батьківський стіл чималу кількість риби. Скажу вам відверто, що одна пригода в моєму житті повернула мот владобання до риби у невикорінну антипатію до неї.

Хочете послухати оповідання про той випадок?

Розповісти вам його в двох — трьох словах, чи представити вам його в рамках, зроблених у письменницькій фабриці, в рамках, що прикрашають своєю мистецькою скульптурою і грубою позолотою будь-яке замазане полотно?

Чи хочете у письменницькому одягу?

Згода, я готовий. Будемо мати, принаймні, про що довше побалакати, а то при нинішній сніговій метелиці та у зв'язку з тим, що мене раніше як за два дні не випустять з вашого гостинного дому, не вистарчило би нам теми до розмови. Тому з огляду на русько-лінійний час, який хочемо убити, починаю розповідь, при чому вам можна цілком вільно позіхати від нудьги. Я ліберал, як ліберальна наша країна, де всякому громадянину вільно нудьгувати, сміятися, плакати, ніс собі втирати, кашляти, танцювати і гроші на податки позичати.

Розповім вам про те, чому я не їм риби. Щоб моя розповідь не здавалася зовсім нудною, хоч і я попередив вас, що в Галичині дозволено нудьгувати, а, ви, бачу, хотіли б почути щось більш цікаве, вирішив у оповідання про рибу вкласти щось пісного.

Точно 27 років тому, в 1860 році я відвідував восьмий клас католицької гімназії /бо була й лютеранська/ у вільному королівському місті Пряшеві. В німецьких і польських підручниках географії, а навіть в обов'язкових в Росії шкільних книжках, це місто називається модно по-мадярськи Ерґіс, а то мабуть тому, що в ньому дуже мало можна зустріти руського. За весь

час моїх студій в Пряшеві мені пошастило побачити всього лиш два плакати, написаних на руській мові, один, різнокольоровий, сповіщав про велику державну лотерею, а другий — про конституційні права. Однак обидва плакати були приліплені тільки на стінах руської владної палати. Чи виграв якийсь русин на державній лотереї, я не в стані відповісти. А поки з русько-українсько-польсько-галицьким питанням було вирішено, ми можемо вигідно переспатись.

Крім вищезгаданих двох офіційних доказів про існування русинів у цьому благословенному місті, можна було й приватно довідатись, що Пряшів руський, тобто був руським містом, про що свідчать рештки руської мови, а саме в кожну другу неділю можна було почути руську /дещо словацько-руську/ проповідь в пряшівській Соборній церкві, а в свята Світлого Воскресіння і Різдва Христового навіть з уст самого владика бл.п. єпископа Гаганця. Можна було приватно почути руське слово і від торічних протоєрсів, ширих руських патріотів Духновича, Солтиса, Добрянського /рідний брат Адольфа Добрянського/ і Старецького, чи підслухати розмову на руській мові між старшим братом і дяком. Офіційно ламали руську мову при викладанні в гімназії і на екзорті читальній руським катехизмом для учнів греко-католицького обряду.

Сьогодні, як відомо, з того всього, як обмеженим воно не здається, не залишилося ні сліду. Мадярщина заволоділа проповідницею в церкві, крилошанами в соборі, недавно відкритою семінарією, гімназистами і навіть сільськими попами й дяками, інтелігенцією і селянами, а навіть сільськими хлопчачами, змушеними гризти мадярську молитву, як гірку ріпу. Сьогодні ніде не почувеш руського слова, не побачиш руської букви, хіба почувеш церковно-слов'янську мову, вживану ще при богослужінні, як свідчення, що тут колись була Русь. Однак дякувати треба Богові за те, що мадярський Бог не зарив ще носом в церкву, хоч і тут дається чути мадярська мова.

Щойно сказане, насправді, не знаходиться в прямому зв'язку з історією, через яку я перестав їсти рибу, але, знаєте, що оповідачеві, як візникові на возі, навантаженому снопами, куди не повернешся всюди зачепить, причому снопи злітають на землю. Якщо ж припустити, що від оповідача вимагається й дещо фантазії, то мій відступ від предмета, себто від риби до мадярів виправданий. А фантазії від нас вимагають: письменник повинен преселодко приспівувати як соловій тоді, коли п'яний мужик і сварлива дружина випробовують до себе вірність; йому повинен мовчазний але багатознаючий друг романтиків місць там освідчувати, де матеріальним духом овіяні вітці п'ють морич на супружество своїх дітей; йому повинен холодний віте-

рець шептати любовні думки, а рожі й фіалки роздавати свій духм'яний запах, коли парубок присягається в своїй любові до дівчини на віки, себто до тих пір, поки красавиця корови з телятком у придане не внесе. Оповідачеві повинна навіть непопрочна, божеська природа послужити до того, щоби йому було можливим бракуючи друкарські аркуші дешевим способом заповнити... Пробачте мене в тому, що, почавши про Пряшів, я вліз в романтичне болото, в якому не легко ловити рибу.

Як воно не є, але Пряшева забути не можу не лише тому, що то гарне містечко, але здебільша тому, що утримання школяра там дуже дешево. За шість гульденів і кількадесять грейцарів утримувався учень цілий місяць, себто повних 30 днів, враховуючи в утримання харч, помешкання, прання білизни, тютюн і вино. Як же не жалкувати мені за тими часами, якщо нині за утримання одного мого сина в школах плачу два три рази більше, і то тільки за те, що він три рази більше голодує.

Доведу тільки, що мною сказане рахунком чистим і вірнішим, ніж баланс в усіх недавно збанкрутілих банках. Послухайте ласкаво: один буханець хліба за 8 гр. вистачав на снідання й вечірню закуску протягом двох днів, на обід півфунта м'яса за 7 гр., а хто відважився переконтрабандувати м'ясо у Шебета /що часто практикувалося/, того коштувало тільки 5 гр.; до росолу рис або картопля, денно 3 гр., до м'яса хрін і оцет тижнево 2 гр. з голови; на вечерю ми мали росіл з обіду /учні варили м'ясо на три росоли/, а хто не курив, той велів на вечерю усмажити яєчницю на смальці, яка коштувала не більше 5 гр. Додаймо до того прання білизни по 2 гр. від штуки і один гульден місячно за постіль, то як порахувати, переконаємося, що з 7 гульденів лишилось правда не багато, але все таки вистарчило на тютюн, пиво і вино.

Нас гімназистів й до того галицьких, жило на помешканню у словачки Кромерової Бори шістьох: три брати Сь-кїї, які отримували з дому на усї витрати разом 15 гульденів місячно і деколи міх картоплі чи пів міха домашньої муки, далше мій товариш В-ич і я, з місячним капіталом 7 гульденів і ще один Ч-ук, найстарший між нами, який не отримував ні найменшої підтримки й тому мав дармове утримання в самому Господа Бога, багатого вітця всіх бідних руських школярів.

Живучи ошадно, нам проходив місяць за місяцем мирно і безжурно. Але одного разу таки нагрянула біда й то біда протягом року. А було то на початку передостаннього місяця навчального року, саме тоді, коли я серйозно готувався до матурального іспиту.

От, що скоїлося:

По-перше, найстарший з братів Сь-ких, отримавши місячну суму 15 гульденів і мішок вівсяної муки на киселицю спокусився на кругольню в Шебесі. Спокуса була велика, бо банкір-еврей платив десятикратну ставку тому, хто перекинув "пужа і бирова" /короля і першу круглю/ разом. Але щастя втекло кудись з руїн шареського замчиська, бо Сь-кий програв половину свого майна. З того виникало, що за неповні 8 гульденів доведеться трьом здоровим хлопчиськам жити цілий місяць.

По-друге, мій товариш В-ич програв у карти одну третину місячного капіталу.

По-третє, я, покірний оповідач, дав у позичку одному бідному товаришеві 3 гульдени і втратив на тій фінансовій операції, бо борг мені не повернуто і не має надії його отримати.

Зрозуміло, що внаслідок вищезгаданих нещастя нашої фірми, з яких перша Ч-ук була номінальною, бо не оперувала жодними фондами, друга — братів Сь-ких — лиш дихала картоплею з третиною звичайної порції смальцю, третя — В-ич, до якої я належав, на кишенькові сухоти захворіла, стали в середині місяця лицем перед страхом дефіциту, а при кінці місяця перед неминучим банкрутством.

Пам'ятаю, було то в середу увечері, коли ми вираховували наші майнові перспективи. Розуміючи бухгалтерію, ми порівняли активи з пасивами і виявили величезний нуль та діру в кишені. Санація нашого фінансового стану сталася неймовірною бо ми, по-перше, не могли сподіватися мораторії від наших голодних шлунків і, по-друге, на наше прохання уділити нам кредит наша хозяйка відмовилася рішуче такими словами:

"Якщо б ви не грали у диявольські карти, не грали у прокляті круглі, не позичали голодранцям гроші, ви дотягнули би до кінця місяця й не лизали б сьогодні, як ведмеді, свої лапи. За шулерів не думаю ручатися у м'ясників, пекарів і грайслерів".

Зі старою бабою нічого не поробиш, особливо, якщо вона розгнівана, неначе з чортом поцілувалася. Зрештою, її була правда, бо легкодущі банкрути не достойні кредиту.

У четвер вранці, а був то день, в якому ми вільні були від відвідування школи, ми піднялися раніше, ніж звичайно, бо після скупої вечері нам цілу ніч снилися цигани. Не ті цигани, які грали в кав'ярні чардаша, не музиканти знаної банди "Чорного" чи "довгобородого" Сивана, а ті, що в нашому череві давали нам без смичка такий жалісний і тужливий концерт, що усім нам на плач збиралося.

Що ж будемо сьогодні їсти? Це питання було для нас більше несмачним, ніж собаці цибуля. В перспективі ми бачили, що сьогодні зайвим було мити миски і ложки, але ми не роз-

пачали, а хапалися надії, яку ми, русини, не від нині прозвали ледащицею, а тому, що вона, пустотлива кокетка, ніяк на віру не заслуговує, хоч і як нею очі милуються.

— Ч-ук, ти знаєш, що можна цілий рік нічим кормитися, то порадь, як нам п'ять днів прожити?

Ч-ук, що вставав з постелі ніколи не знаючи, чи буде сьогодні щонебудь у рот вложити, тим не менше міг знати, що саме буде їсти і в якому ресторані... Він раніше нас піднявся, бо без вечері ліг спати й внаслідок того раніше відчув голод. Вставши він негайно нарізав собі стільки тютюну, скільки вміщувала його файка і закурив. Мабуть тим він хотів заспокоїти голодного черв'яка, що немилосердно вертів у його череві. Хто занюхав дим з його файки і приглядився зеленуватому кольорові його тютюну, той не міг не здогадатися, що Ч-ук не прийшов до нього легальним способом через трафійку, а більш ймовірно, що анексував собі десь з огорожених грядок корчі бакуну з корінням.

— Ч-ук, чусш? Дай пораду!

— Або гриби, або риби,— відповів, спокійно краючи своєї неблаговонної рослини.

— Гриби або риби! Дійсно, то найдешевші страви. Щоби назбирати одних і наловити других, не потрібно було грошей, а лиш твердої волі, а тут, при нашій порожній совісті /я хотів сказати /при порожньому череві/, ми мали її в надмірі.

Геніальна пропозиція Ч-ука була в нашому домородному зборі прийнята без заперечень. Ми розійшлися на дві групи, з яких одна мала вибратися в Боркутський ліс по гриби, а друга вирушити до річки Торисі на ловлю риб. До останньої були вибрані: я, середній Сь-кий і його молодший брат. До нас приєднався ще один учень, також руський галичанин Ш-ин, що сподівався свій скромний і одноманітний обід збагатити дарованою рибою...

Якщо, до сих пір, ви наслухалися зайвої балаканини, то прошу дуже, слухайте і даліше терпеливо, бо якраз тепер хочу розповісти про причину, чому я ненавиджу рибу.

За два і півгрейцара, витрясених нами солідарно з наших кишень, купили ми отруту на рибу й приготували її за випробуванням рецептом Ч-ука. Не забули ми також взяти зі собою кілька шматин, щоби сховати у них очікувану здобич. Пустилися ми польовою дорогою до Торисі. Дрібний дощ і липке болото, що чіпалося шарами до нашого взуття, не обтяжувало голодних студентів.

Зупинилися над річкою, я запитав Ш-ина, де би краще підняти оту отруту?

— Там, чверть милі нижче, є швидка течія. Кинута в та-

кий "шор" отрута умертвить великі риби, які спливають на спокійну воду на закруті річки, понижче "шора". Зрештою, туди, берегом річки, люди ходять зрідка, тому й ніхто нам не перешкоджатиме.

— Добре. Провадь нас.

У вказаному місці, що було віддалене від міста приблизно на три чверті милі, ми, як личило рибсловам, роздягнулися, а одержу залішили під опікою найменшого Сь-кого і почали кидати у воду отруту. Успіх був несподіваний, бо не пройшло й пів години, як нижче, на міліні, почали крутитися по воді приголомшені риби й то найбільші, як би їх навмисне хтось для нас вибирав від превеликої радості ми забули, що були сьогодні натще.

У той час, коли ми завзято займалися ловлею і вже три хустки пов'язали повних риби, із-за закруту річки несподівано надїхав драбинястий віз, запряжений четвіркою угорських волів — довгорогих "Сойків". На возі, крім молодого парубка, що поганяв воли, виділи ще два селяни, мабуть словаки. Один з них, мужчина середніх років, стояв на возі, опершись плечима о високу його драбину. Руки заложив за шквіряний пояс і по-свистував собі мелодію словацької пісеньки. Другий, старший віком дід, десь сімдесяти років, з вусами намащеними лосем змішаним з саджею... Він сидів на в'язанці соломи і пахкотів файкою. На головах усіх трьох були мотані солом'яні капелюхи, прикрашені перами принаймні двох півнячих хвостів.

— А що, дзеякі¹, хороша риба? — запитав дід.

— Хороша, та не для вас, відповів я гостро тому, що в тій хвилині вислизнулася мені в густому очеретянику незвичайної величини риба і лишень хвіст показала, по-друге, моє достоїнство було порушене зверненням не "панове дзеяки", а попросту зневажливо "дзеяки" неначе ми стояли нарівні з шевськими учнями.

— А якщо ми побажали б її скуштувати? — кинув з намішкою старий словак.

— Купіть собі, то скуштуєте, а ні то облизуйте собі дурну бороду,— відрізав Ш-ин.

— Дезвольте запитати, а чи ви заплатили за рибу, яку ловите? Чи дозволено вам ловити у міській річці?

— Дезжку все дозволено,— відповів я.

Була це гадка настільки необережна, що сьогодні б до неї не признався. Тоді у пам'яті в мене був свіжий випадок, коли товпа шибеників-гімназистів, не звертаючи уваги на протести господаря, кинулась саранчею на його черешні й дочиста їх об-

¹ Дзеяки - студенти, школярі.

чистила.

Хазяїн, людина добродушна, ще подякував "панам дзеякам" за те, що під час замаху на черешні були настільки ввічливіми й зберегли його грядки з огірками й малинами...

— Не вмійуйтеся у нашу справу, старий сомар¹,— додав олії до вогню запальний Сь-кий.

— Го, го, які зухвалі дзеяки! Належало б вас провчити, бо я маю до того владу, заявив гнівно дід, підносячись з сидження. Після того перекинувся кількома словами зі своїми товаришами, які здається, згодилися з його пропозицією, бо ствердно похитали головами і злобно усміхнулися. Віз затримався і словаки зіскочили на землю. Заки ми, бродячи по воді, могли догадатися, яку страву ті нам зварити намірені, вони вхопили наловлену нами рибу й до того наш одяг, не звертаючи найменшої уваги на розпачливий протест найменшого Сь-кого. Зрозуміло, ми не могли рівнодушно дивитися на той грабунок і повискакували з води, щоби відібрати нашу власність.

Але одяг був уже на возі.

— Приступіть ближче, попробуємо, хто сильніший,— насміхався над нами дід.

— Яким правом ви посміли нападувати дзеяків? — закричав я.

— То розбій серед білого дня! Ми поскаржимося на вас,— грозив Сь-кий.— Вже пандури² готовлять для вас лаву...

— Щоб лиш не для вас! — з усмішкою відповів старий словак.— Видите той знак? Що, осліпли? — насміхався він, вказуючи на овальну металеву пластинку, прикріплену до ремня його шкіряної торби. Дійсно, на блясі ми побачили щось подібне до гербу "королевського вільного" міста Пряшева.

— Я сем месницький урядник,— запевнив нас словак, важно показуючи ще раз жовту бляху.— Я сем на то, щоби арештувати всякого, хто псує чи нищить міську власність. А річка міська, і вода в ній також, і риби в тій воді міські. А ви посміли тут в міському маєтку риби ловити?

Попали в біду. І як би лишень з рук отих ненависних людей видобутися. Але без одягу ніяк нам не втскти. Іти майже голими по місту серед білого дня було вельми соромно і навіть, як би сором собакам кинути, то все одно дома ми вже не мали пристійного одягу в запасі, бо під кінець навчального року гардероб кожного школяра знаходився в ненадійному стані.

Ми кинулися до воза, рятувати нашу власність. Нехай дідь-

чий кум вдавиться рибами, лиш би наш одяг видерти! Але усі наші зусилля були даремні. Що могли вдіяти три школяри проти трьох атлетичних словаків?

— Ви не християне, ви не люди, ви попросту злодії! Підшилися лише під форму урядових сторожів, щоби нас, бідних школярів, незаконно ограбувати. Ми поскаржимося міському начальникові і тоді вам невеселу пісеньку заспівають...

Такі викрики виривалися з наших грудей.

— Йой, йой... ви не вірите, що я міський урядник?

Лякаєте нас бургомістром. Що ж я згідний. Підемо до ратуші і нехай нас бургомістр розсудить. Правда, Янчій і ти, Дюра?

— Слухасмо вас, пане Ондра,— відповіли два молодші словаки.

— Беріть кожний по одному і гайда з ними!

Ох, вийшло як у того, що йому було тісно на печі спати, порушився, щоби поправити ситуацію і впав з печі на землю. Словаки, видно відчували до нас стільки поваги, як жмут соломи, бо в цю хвилину Дюра схопив мене правою рукою за спину і кинув немов жмут соломи в півкішок на дно воза. Подібну процедуру здійснив Янчій зі Сь-ким, а старий Ондра з Шинном. Ми лежали один на другому немов зарізані барани...

— Стой хлопчисько не винен,— докинув старий Ондра, показуючи на молодшого — Сь-кого.— Він не ловив рибу і нехай іде додому своєю дорогою. А ви, молоді панове, підійміться на ноги і поїдемо прямо до ратуші. Як мені здається будете ночувати в ратуші.

Поганяй, Янчій!

Янчій цмокнув на волів і віз зрушив з місця. Ми тепер пізнали своє нікудишне становище. Студентів везуть до арешту, немов злодіїв, і то в білий день. Який сором, як побачать нас знайомі. Мати Божа заслони нас своїм амофором, щоби ніхто не спізнав. Земленько свята, провалилися під нами і заховай у своїх недрах усіх нас з возом і волами і краще усього з окаянними словаками, щоби світ не бачив нашої ганьби.

Переповнений почуттям всенародного сорому, я зробив спробу скочити з воза і втікати, але в ту ж мить залізне ручище старого Ондри різко потягнуло мене назад.

— Виджу, вам спішиться за ґрати,— з насмішкою запитав Ондра.— Подождіть трохи і ви там дістанетесь, покуштуєте і лаву і жандармів.

Я до того наслухався про дію малярської юстиції, що починалася лавою і гайдуками і закінчувалася гайдуками і лавою з тією різницею, що між тими двома поняттями вживалася нагайка. Представляючи собі оцю сцену, я затрявся усім тілом.

¹ Сомар - (слов.) осел.

² Пандури - угорські жандарми.

— Чи не холодно вам? — із вдаваним співчуттям запитав мене старий негідник.— Справді, після дощу трохи позимніло, а до того ви хляпалися у воді. Приодягніться у ваші лахи, адже ви і так не зможете нам утекти!

— Чи не ваші це чоботи? А цей камізель хіба не ваш, молодий пане? А той гальштук чий?

Старий Ондра витягав поодинокі частини нашого одягу і подавав нам, при чому кожну річ довго роздивлявся з усіх боків, прижмуривши по котячому очі, неначе знаходився у магазині і завзято торгувався. Ми, пізнавши кожний своє, почали поволі одягатися, хоч було це дуже невідгідно, бо віз нещадно підскакував на глибоких вибоїнах, подібно кораблю на морських хвилях. До того ми тряслися від холоду і переляку.

Ондра не переставав кепкувати над нами.

— Шкода мені вас, школярики, що попадетесь до арешту. Там дома батенько ваш у поті чола трудяться на вас, а добра матінка снить, що ви докторами, професорами, чи "їх величність біскупами" будете. А замість їхні гарні дівочки пустилися вовчими шляхами, які їх заведуть у сусідство зі злодіями, мошенниками і іншими злочинцями...

Старий варвар прекрасно знав, чим нам найбільше допекти... Мені на думку прийшов старенький батько з повною дружиною дітей, я був наймолодший.

— Як ти синку матуру видержиш, то останній тягар з моєї голови знімеш. Тоді зможу спокійно вмерти — сказав він при моїм від'їзді з вакацій. І я взявся щиро за науку, щоби не позбавити останньої потіхи. А сьогодні? Попав сам у вузьку діру в плоті, через яку не можна протиснутися ані взад, ані вперед.

Вже напевно посадять в тюрму. Попалася мишка до клітки. Директор нашої гімназії гордий своїм ростом, начитаністю і титулом, довідавшись про наш поступок, нізащо не пробачить нам. Навпаки, за те, що його школі ганьбу принесли, безпощадно вижене нас! Пропала матура... Як тоді показатися на очі батькові? Краще йому зовсім не показуватись. А чи може позбавити себе життя? Перший і останній раз нав'язалася мені така думка, страшна думка, яку я рішуче відігнав від себе... Мабуть жаль за молодим життям взяв верх? Напевно.

І хоч я відкинув жахливі думки про самогубство, все ж вирішив податися в широкий світ і шукати поміж людьми іншого для себе хліба. Не всім бути попами, хтось повинен і дяком бути. Але ця потіха була слабкою, бо я догадувався що отець помре з горя...

Які душевні муки принесли мені оці думки, я не в силі вам передати. Скажу лише, що після тих думок я попав у стан душевного задеревіння... Пам'ятаю лише, що Ш-ин, присів

на дні півкішка, плакав, немов заяць /якщо зайці плачуть/, припертий немелосердними собаками. Він мав причину плакати. Бідний сирота, що притримувався в школах виключно завдяки власного промислу, Божої допомоги, бачив перед собою те саме що і я... Сь-кий, юнак з ніжним серцем але гарячою кров'ю, проклинав на весь голос наших сторожів... Але всі прокльони виявилися або тупими, або наші словаки були втиснені у людську шкіру, а, наприклад, в шкіру носорога чи дикого кабана, об яку ломиться сила гостроконечної кулі, а якщо ця куля і продірявить шкіру то загрузне в солонині і живого не досягне. Це видно було з того, як Ондра у відповідь на всі лайки і прокльони мого товариша відповідав такою задоволеною посмішкою, ніби йому хтось медом губи помазав.

— Кленіть сміливо, молодий пане! Викленіться з усього сміття яке вам у серці нагромадилось. Може бути, що вам легше. А про мене не журіться, я від ваших проклять не схудну. Переконавшись, що прокльони на затверділих грішників не діють, почав Сь-кий з іншого дерева груші трясти. Він взявся проголосити їм задушевну проповідь, скеровану прямо до їхніх сердець і до їх "християнського сумління". Але й цей захід виявився безуспішним, бо замість розкаятись словаки розсміялися.

— З вас, дзеяку, був би шумний піп,— похвалив Ондра.— Але шкода, що в арешті не буде кому проповідати, хіба злодіям. Але вони не покаються від ваших слів, бо вони люди без серця, пропащі грішники!

— І ви також пропащі грішники, і ви люди без серця, знущастесь над невинними дітьми,— сумно почав Сь-кий.

Дальшої їхньої розмови не пам'ятаю, бо впав я в якусь душевну апатію. Підсвідомо намацав у кишені мого короткого сюртука файку. Пригадав собі, що у другій кишені повинна знаходитися мошонка з баранячої шкіри, повна доморобного малярського тютюну.

Став набивати люльку.

— Слухай молодий пане, нех но ради даць і мнс дугану.— звернувся Ондра.— В тюрмі вам все відберуть і пипку і дуган. Мають його гайдуки за "бог заплаць" викурити то краще викуримо його тут між приятелями.

"Дідько тобі приятель, а не я!" — подумав я, подаючи йому мошонку. Ондра набив собі люльку так добродушно, що я почав побоюватися щоб не зломив собі палець, або не розломив файку. Але ні одне ні друге не здійснилося Ондра подав мій капчук Дюрі і Янчію, які теж не пожаліли чужого тютюну і догнали його дбаліше як капусту в бочці. Віддали мені капчук порожній.

Ондра викресав вогонь і закурив.

— Ти дивись, який смачний дуган! — похвалив він, подаючи мені тліючу губку.— Видно, що він не вродився в урядовій трафійці. Добре, що ми його скуримо, а то, крім риби прийшлося би вам відповідати додатково за куріння забороненого тютюну... Як би ви мене цим дуганом почастували там над Торисою,— продовжав повільно,— я подивився би на вашу рибу закритими очима. Але тепер запізно, бо ми вже у місті. Шкода мені вас, добрих дзєяков, але що ж мені діяти? Я на службі, а служба! Один жандарм вже бачив вас зо мною. Як би я вас не доставив до ратуші, то він доніс би бургомістру і мене лишили б служби. А я старий, маю жінку і двоє онуків...

Ми в'їхали в тісну вуличку, що до цього часу не має жодної назви.

— А де ви молоді панове живете? — несподівано запитав Ондра.

Я показав на низький невеличкий домок у садку, що належав господині Борі Кромеровій. Порівнявшись з домиком, старий словак скомандував:

— Янчій, агов...

Воли зупинилися.

— Злізайте, молоді панове,— сказав старий, добродушно сміючись.— Ідіть здорові до своєї хати. І не гнівайтесь на старого Ондру, що він за вашу грубість і нечемність, там над Торисою, трохи вас налякав. Я не міський чиновник, лиш гайовий у пана Матюпія, зобов'язаний оберігати його огород. А до риби міської мені менше діла, ніж циганові до церкви. За тютюн вам не дякую, бо за те я вас три чверті милі підвіз вам не прийшлося місити болото і нищити чоботи. Залишайтеся з Богом і здорові споживайте рибу!

Ш-ин і Сь-кий не чекали закінчення цієї промови. Почувши перше слово Ондри "злізайте...", не побажали його повторення, а одним прижком зіскочили з воза на вулицю і миттю знайшлися в хаті. Я так змішався несподіваним завершенням нашої пригоди, що стояв серед вуличного болота немов страхопуд в коноплях, не спускаючи очей зі старого. Я не знав, як дякувати йому за те, що нас звільнив від тюрми, чи проклинати за те, що нас так налякав? І лише коли дзвінкий сміх від'їжджачих словаків збудив мене з задуми, я тихо увійшов до кімнати.

Незабаром Бора приготувала рибу на стіл і то аж на три страви, рибячу юшку з петрушкою, рибу смажену з хрінном і рибу з грибним соусом, приправленим грибами, що їх назбирала перша комісія. Страви були напевно смачні, бо мої друзі, попросту давилися ними. Але я, хоч і був голодний, не міг навіть рибячого хвостика проковтнути. Навіть сьогодні, після

двадцяти семи років, не можу дивитися на рибу...

Зі старим Ондрою я ще раз зустрівся. Це було тоді, коли скинули з голови матуральний іспит. Ми з Ш-ином подалися на прогулянку в околиці міста. Була погідна липнева неділя. Перед одною глиняною хатою сидів старик.

— Похвалений пан Єзус! — поздоровив нас ввічливо.— А що пановне, чи пізнали мене?

Як же було не пізнати старого Ондру.

— Чи далеко Бог провадить? А як ваше здоров'я — з цими питаннями він загородив нам дорогу. Ми ввічливо відповіли, що здорові і веселі, бо саме після матури...

— Та загляньте, будь ласка, в мою хату,— попросив Ондра.

Ш-ин зиркнув на мене, а я подивився на нього. Нічого було робити і ми вступили в хату словака. Він вгостив нас сунцями зі сметаною, а ми його знаним уже "дуганом". Тоді остаточно ми помирилися з ним.

— А як будете попами, відправите мшу за мою грішну душу,— попросив старий при прощанні.

Він вже помер. Я в цей час тружусь священиком. Прохання старого Ондри я виконав з великим задоволенням. Адже він дав мені чудову науку, молодому слід бути чемним і ввічливим.

ПОСЬМІЙМЕ СЯ ТРІШКИ...

ЯК ЛЕМКИ АМЕРИКУ "ВІДКРИЛИ"

Коли у другій половині XIX ст. відкрилася можливість еміграції за океан, першим емігрував у 1872 р. до Нью-Йорку Юрко Кашицький з Нової Веси. Не дивно, що галицькі часописи напівжартома проголосили: "Лемки відкрили нам Америку".

Незабаром з'явився такий жарт.

У 1483 році Х. Колумб відплив відкривати Америку. Серед океану помітив дерев'яний човен, що плив назустріч. У човні сиділи люди в сукняних гуньках, сердаках, холошнях і щось наперсбій гомоніли, показуючи у бік корабля. І лише, коли приблизилися впритул, Колумб почув крик:

"Та якого фраса ся там преш, ми зме юж одкрили тоту Гамерику!"

То були лемки.

***

— Тату, купте мі тоту трубу.

— Обийдеш ся: А то будеш цілий ден трубіти і не давати мі працювати.

— Ніт, тату! Я буду трубіти лем хтоди, як ви будете спати.

***

— Які два слова найчастіше уживають учні?

— Не знам...

— От, от. Як раз тоти два.

***

— Андрийку, повіч мі, што то ест хирбет?

— Хирбет — то ест част організму, на якій з одного кінця сидит моя голова, а з другого сиджу я.

***

— Гнеска в кіно ся зопсуло сьвітло.

— То напевно мусіла стати ся паніка серед глядачи.

— Наоборот. Зачала ся паніка, як ся засьвітло.

***

— Як ся називаш — зьвідує ся старий, глухуватий професор учня.

— Капусьняк.

— Голосьніше.

— Капусьняк! — Професор ся засьміяв.

— Чого ся сьмієте, пане профессоре?

— Мі ся причуло, жес повів "Капусьняк".

— Чом не виходите заміж, — зьвідали ся підстаркуватой дівки.

— Нашто, кой мам дома папугу, ката і пса.

— Но і што з того?

— Папуга цілісінкий ден кне, пес химерит, а кіт ся цілу ніч деси волочит...

***

— Мам надію, же ся будете в нашім готелю почувати, як в себе дома...

— Як так, то барз красьні дякую. Ліпше піду до іншого готелю.

***

— Чекай обірванцю! Я тя навчу курити...!

— Не треба, тату, я юж вмю...

***

Еден злодій перед судом, взяв сой адвоката, який так добрі обороняв підсуднього, же го оправдали.

— Видиш, як добрі я тя боронив. Збівшиш мі гонорар?

— Велика штука. Як бим раньше знав, же-м такий невинний, то бим взагалі не наймав адвоката.

***

Едного разу адвокат захищав в суді двох злодіїв: Едного за крадіж вночі, другого за крадіж вден.

— Пан прокуратор обжалував мого першого клієнта за то, же крав, користуючи ся покровом темной ночи, другому закидат, же безсовісно крав в білий ден. То я ся зьвідую прокуратора, коли, властиво, мас человек красти?

***

Лікар жінці: — Раджу вам часто ся купати, ходити на повітря і тепліше ся одівати.

Жінка мужови: — Казав мі лікар негайно поїхати на море, потім в гори на повітря і обов'язково купити нову шубу.

***

Цар Миколай стрів раз п'яного офіцера:

— Што би ви робили як би були царьом і стріли п'яного офіцера?

— Як би я був царьом, то з таком свиньом бим навет не бісидував.

Цар ся засьміяв і без слова одишов гст.

***

— Иванс, ти мі дав вексель з підписом человека, який юж давно небіжчик.

— І што з того?

— Він не може викупити вексель, бо юж не жие.

— А ти думаєш, же як би жив, то би викупив?
***

— Ци давно гмер ваш муж?
— За тиждень по шлюбі.
— Но то ся хоць довго не мучив.
***

— Смотте ся, мамо, який наш уйко лисий. Як коліно.
— Тихо, ищи уйко почує.
— А хибаль уйко про то не знат?
***

— Мамо, а чом наши няньо таки лиси?
— Бо дуже мислят.
— А мамо чом мають тильо волосья, ци мамо не мислят?
— Ціхо буд, ти смаркачу!
***

— Котрий человек найодважійший?
— Лисий.
— Чого?
— Бо му николи не станут зо страху волоси на голові.
***

— Кумо моя дорога, што мам зробити зо своїм хлопом.
Вчора ся зас спив і вибив мі два зуби.
— То мій ліпше зробив, бо на другий ден по шлюбі вибив мі шитки і тепер мам юж спокій.
***

— Куме, але тоті люде, што проповідують затьмінья, то напевно сут барз вчені.
— Ей, не плетте. Мій хлопчисько тото саме вичитав з календаря.
***

— Чом ваше волосья біле, а уси чорни?
— Бо уси на 20 років молодши.
***

— Повідають, же женаті довше живот як неженаті.
— То не є правда. Женатим лем ся житья довше тягне.
***

— Хто повіст од чого роса?— звідує ся учитель.
— Я знам,— піднимат ся Ваньо,— земля так скоро ся обер-тат, же аж потіє.
***

— Ци г вашим місті гродив ся який великий словек?— звідує ся турист.
— Ніт. В нас ся родят лем діти.

***

— Ци сте віділи як підсудний забив вашу тещу?
— Відів ем, пане сендзьо.
— То чом сте не пришли на поміч?
— Я хотів му помочи, але коли м гвідів, же він ся сам з ньом справит, постановив ем ся не втручати.
***

Почтар: — На вашім листі неє адреси.
Бабця: — А нашто другим знати, де і кому я пишу.
***

— Як ся ті здає нова учителька?
— Здає мі ся, же єст недовчена.
— То чого?
— Вчора звідувала ся мя ківко буде два по два, а гнеска: хто одкрив Гамерику.
***

— Молодний человек, ти цілував мою дочку?
— Я не можу вам на тото одповісти.
— А то чого?
— Я дав їй слово чести, же никому не повім.
***

Судья: — Даремно ся викручаш. Твоя крадіж удоводнена, бо тя зрадила жена. Ци хоч обіцюєш поправу?
Оскаржений:— Обіцюю, же юж николи жадній бабі ани слово не писну о своїх справах.
***

— Тоту крадіж сповнили сте без жадного сумлінья.
— Прошу пана сендзього, в нашім фаху человек зо сумліньом нич би ся не доробив.
***

До села, по довгих мандрах, вёрнув ся Петро. Зобрав ся гурт люди, а Петро ся вихвалят:
— Обіхав ем Турцію, Египет, Францію...
— А в Гамериці сте були? — звідає ся кум Ваньо.
— А як же...
— А тельфон сте віділи?
— Та не лем відів, але го ів.
— Йой куме, та то дрїт!
— Як дрїт, то ніт...
***

— Повічте, газдо, ківко ищи буде кільометрів до Криниці?
— Та буде зо три з гаком.
— А ківко буде мати тот "гак"?
— Напевно зо п'ять кільометрів...

ЗМІСТ

	стор.
Церковний календар	5
Історичний календар	30
Збережемо пам'ять про них:	
А. Савка	41
І. Бірецький	42
О. Павлович	43
В. Яворський	43
С. Пельц	44
Б. І. Антонич	45
А. Галчак	47
Я. Дудра	48
В. Кітик	48
Б. Корвач	49
В. Хомик. На скелястій Лемківщині	50
В. Барна. Бескиди	51
Я. Зволінський. Бук	52
І. Красовський. Фундація дослідження Лемківщини у Львові	53
Дорогі друзі, земляки	72
Орієнтовний план роботи ФДЛ	73
В. Д. У кігтях австрійської жандармерії	74
І. Желем. Як він ішов	76
І. Головчак. Бивало	78
В. Хыляк. Риби	80
Посьміме ся трішки	92

***

Обкладинка худ. Андрія Хомика

Літературно-довідкове видання

НАРОДНИЙ ЛЕМКІВСЬКИЙ КАЛЕНДАР 1994

Упорядкування Красовського Івана Дмитровича

Редактор А. Монтассанч. Художньо-технічне редагування. О. Павлик.

Здано до складання 13.12.93 Підписано до друку. Формат 60x84/16. Папір друк.

Гарнітура таймс. Друк офсетний Умовн. друк. арк. 5,58. Умовн. фарб.-відб.5,81.

Тираж 5000. Вид.№109 Зам.№48   Видавництво "Край"

290008, Львів, Підвальна, 3.

Віддруковано з діапозитивів, виготовлених в УНДІПП ім.Т.Шевченка

м.Львів, у навчально-виробничих майстернях Львівського поліграфічного технікуму.

290004, м.Львів, вул.В.Винниченка, 12.